

PENSUMLISTE – VÅREN 2004

ARKEOLOGI

Bachelor i arkeologi

Master i forskningsrettet arkeologi

Master i profesjonsrettet arkeologi

INSTITUTT FOR ARKEOLOGI OG RELIGIONSVITENSKAP
OG
SEKSJON FOR ARKEOLOGI OG KULTURHISTORIE,
VITENSKAPSMUSEET
NORGES TEKNISK-NATURVITENSKAPELIGE UNIVERSITET
TRONDHEIM

INNHOLDSFORTEGNELSE

Det anbefales at pensumlistene leses på bakgrunn av de opplysninger som er gitt i fagbeskrivelsene i Studiehåndboken. Studiehåndboken 2003/2004 fås kjøpt på Tapir bokhandel. Den er også lagt ut på nettet:
<http://www.ntnu.no/studieinformasjon/serving/studiehandbok.html>

Pensumlisten for arkeologistudiet våren 2004 inneholder de emner som gis på bachelor- og masternivå etter nytt gradssystem.

Bachelorgrad i arkeologi

ARK1111 Introduksjon til arkeologi som vitenskap	s. 3
ARK1112 Europas arkeologi	s. 6
ARK1113 Nordens arkeologi	s. 7
ARK1120 Feltarkeologisk metode I	s. 10

ARK2215 Historisk arkeologi I	s. 11
ARK2216 Maritim arkeologi I	s. 16
ARK2217 Teknologienes arkeologi I	s. 21
ARK2218 Arkeologi med annen spesialisering I	s. 26
• Bergkunst i nordisk perspektiv	s. 26
• Regional arkeologi	s. 30
• Steinalder (Midt -Norge i Norden), med fokus på empiri og metode	s. 34
ARK2220 Feltarkeologisk metode II	s. 40

Mastergrad i profesjonsrettet arkeologi

ARK3312 Arkeologien i samfunnet	s. 41
ARK3321 Hospitering	s. 54

Mastergrad i forskningsrettet arkeologi

ARK3313 Arkeologisk forskningsteori	s. 45
-------------------------------------	-------

Felles for mastergrad i forskningsrettet og profesjonsrettet arkeologi

ARK3315 Historisk arkeologi II	s.
ARK3316 Maritim arkeologi II	s.
ARK3317 Teknologienes arkeologi II	s. 47
ARK3318 Arkeologi med annen spesialisering II	s. 49
• Bergkunst i globalt perspektiv	s. 49
ARK3320 Feltarkeologisk metode III	s. 54

EMNER OG EMNEANSVARLIGE FAGLÆRERE:

BACHELOR I ARKEOLOGI:

Basisemner, obligatoriske:

ARK 1111 Introduksjon til arkeologi som vitenskap – høsten 2003	7,5 sp	Terje Brattli
ARK 1112 Europas arkeologi – høsten 2004	15 sp	
ARK 1113 Nordens arkeologi – våren 2004	15 sp	Kalle Sognnes
ARK 1120 Feltarkeologisk metode I – våren 2004	15 sp	Anne Haug

Fordypningsemne, obligatorisk:

ARK 2220 Feltarkeologisk metode II – våren 2004	15 sp	Terje Brattli
---	-------	---------------

Fordypningsemner, studentene skal velge ett av følgende emner:

ARK 2215 Historisk arkeologi I – våren 2004	15 sp	
ARK 2216 Maritim arkeologi I – våren 2004	15 sp	Marek E. Jasinski
ARK 2217 Teknologienes arkeologi I – våren 2004	15 sp	Lise Bender Jørgensen
ARK 2218 Arkeologi med annen spesialisering I – våren 2004	15 sp	

MASTER I FORSKNINGSRETTET ARKEOLOGI

Obligatoriske emner:

ARK 3313 Arkeologisk forskningsteori – våren 2004	15 sp	Terje Brattli
ARK 3391 Masteroppgave	60 sp	Terje Brattli

MASTER I PROFESJONSRETTET ARKEOLOGI

Obligatoriske emner:

ARK 3312 Arkeologien i samfunnet – våren 2004	15 sp	Marek E. Jasinski
ARK 3321 Hospitering	15 sp	Anne Haug
ARK 3390 Masteroppgave – fra høsten 2004	15 sp	

Fellesemner for masterstudiet i forskningsrettet og profesjonsrettet arkeologi

Obligatoriske emner:

ARK 3320 Feltarkeologisk metode III – våren 2004	15 sp	Preben Rønne
--	-------	--------------

Studentene skal velge ett av følgende emner:

ARK 3315 Historisk arkeologi II – høsten 2004	15 sp	
ARK 3316 Maritim arkeologi II – høsten 2004	15 sp	
ARK 3317 Teknologienes arkeologi II – høsten 2004	15 sp	
ARK 3318 Arkeologi med annen spesialisering II – høsten 2004	15 sp	

ARK 1111 INTRODUKSJON TIL ARKEOLOGI SOM VITENSKAP

PENSUM

HVA ER ARKEOLOGI?

Arwill-Nordbladh, E. 2001: Genusperspektiver innom arkeologien. Höskoleverket: Stockholm. 50s.

Bjerck, H.B. 2001: Kulturminner fra oldtid og middelalder. I Holme, J., (red.), *Kulturminnevern*. Bind I, 32-55. Oslo.

Gamble, C. 2002: *Archaeology: The Basics*. Routledge: London, ca. 200 s.

Shanche, A. 2001: Samiske kulturminner. I Holme, J., (red.), *Kulturminnevern*. Bind I, s. 56-61. Oslo. 4 s.

FORSKNINGSHTORIE OG TEORETISK RAMMEVERK

Jensen, O.W. & H. Karlsson 1998: *Aktuell samhällsteori och arkeologi*. GOTARC Series C, Göteborgs Universitet. S.1–90, 86 sider.

Olsen, B. 1997: *Fra ting til tekst*. Universitetsforlaget, Oslo, s. 11–297. 286 sider.

White, L. 1973: Foreword, I: Service, E. & M.D. Sahlins (red.), *Culture and Evolution*, University of Michigan Press. 5 sider.

ARKEOLOGISKE EKSEMPLER 1: HULEMALINGER I NORGE GJENNOM 80 ÅRS FORSKNING

Bjerck, H. B. 1995: Malte menneskebilder i "Helvete". Betragtninger om en nyoppdaget hulemaling på Trentyken, Røst, Nordland. *Univ. Oldsaksamling Årbok 1993/1994*, s. 121– 150. 16 sider.

Hesjedal, A. 1992: Veideristninger i Nord-Norge, datering og tolkningsproblematikk. *Viking* 1992, s. 27–53. 16 sider.

Johansen, A.B. 1988: Bildene i Troillhåle. *Årbok for Helgeland* 1988, s. 29–32. 3 sider.

Marstrander, S. 1965: Fingalshulen i Gravvik, Nord-Trøndelag. *Viking* XXIX, s. 147–165. 13 sider

Petersen, Th. 1914: Solsemhulen paa Leka. En boplads fra arktisk stenalder. Foreløpig meddelelse. *Oldtiden* IV, s. 25–41. 9 sider.

Sognnes, K. 1983: Prehistoric Cave Paintings in Norway. *Acta Archaeologica* vol. 53/1982, s. 101–118. 10 sider.

(67 sider)

ARKEOLOGISKE EKSEMPLER 2: ENDRINGSTEORIER AVSPEILET I NEOLITTISERINGSPROSESSEN

Bender, Barbara 1978: "Gatherer-hunter to farmer: a social perspective." I: *World Archaeology* vol 10, 2. 15 sider.

Binford, L R 1968: *Post -Pleistocene Adaptations*. New Perspectives in Archaeology, S R Binford & L R Binford (eds), Chicago: Aldine. s 313-41. 24 sider.

Braidwood, R J & B Howe 1962: "Southwestern Asia beyond the lands of the Mediterranean Littoral." I: *Courses toward Urban Life, Viking Fund Publications in Anthropology No. 32*, Wenner-Gren Foundation, Braidwood, R J & GR Willey (eds), s 132-146. 13 sider.

Childe, V G 1936: "The Neolithic Revolution." Kap V, I: *Man makes himself*, 37 sider. Boken finnes i en rekke utgaver som f.eks. Fourth Edition, The Fontana Library (Collins) 1966.

Flannery, K V 1968: "Archaeological systems theory and Early Mesoamerica." I: *Anthopological Archaeology in the Americas*. B.J. Meggers (red). Washington, s 67-87, 20 sider.

Hodder, I 1990: *The Domestication of Europe*, kapitel 1 "Introduction" og kapitel 2 "The Domestication of Society", s 1-43 (37 s).

Haaland, R 1997: "Emergence of sedentism: new ways of living, new ways of symbolozing." I: *Antiquity* vol 71:272, s 374-85. 7 sider.

(153 sider)

Arkeologiske Eksempler 3: Materiel kultur

Högberg, A. (red) 2000: *Artefakter – arkeologiske ting. En bok om föremål ur ett arkeologisk perspektiv.* Lund. Ca. 100 sider.

Arkeologiske Eksempler 4: Agency og hantverkskunnskap (84 sider)

Bentz Høgseth, H. 1999: Handlingsbasert kunnskap. Byggningslevninger som kilde til kunnskap i det arkeologiske materiale. *Primitive tider*, p. 38-44. 5 sider.

Dobres, M.-A. & J.E. Robb 2000: Agency in archaeology: paradigm or platitude? In: Dobres & Robb (red): *Agency in Archaeology*, Routledge: London, s. 3-17. 12 sider.

Eriksen, B.V. 2000: "Chaine opératoire" – den operative proces og kunsten at tænke som en flinthugger. I: Eriksen, B.V. (Red): *Flintstudier. En håndbog i systematisk analyse af flintinventarer.* Aarhus Universitetsforlag: Århus, s. 75-100. 17 sider.

Godal, J.B. 2000: Handlingsboren kunnskap. *Spor 1/2000*, s. 27-30. 4 sider

Grimm, L. 2000: Apprentice flintknapping. Relating material culture and social practice in the Upper Palaeolithic. In J. Sofaer Derevenski (ed): *Children and Material Culture.* Routledge, London, p. 53-71. 11 sider.

Greenfield, P. 2000: Children, material culture and weaving. In J. Sofaer Derevenski (ed): *Children and Material Culture.* Routledge, London, p. 72-86. 11 sider

Pálsson, G. 1994: Enskilment at sea. *Man (N.S.)* 29, 901-927. 24 sider.

I alt ca. 1000 sider

ARK 1112 EUROPAS ARKEOLOGI

PENSUM:

William R. Briars 1996: *The archaeology of Greece*. Ithaca. (330 s)

Helen Clarke & Bjørn Ambrosiani 1995: *Towns in the Viking Age*. (London. 200 s)

John Collis 1984/1992: *The European Iron Age*. London. (175 s)

Brian M. Fagan 1999: *World Prehistory: a brief introduction* (fourth edition).
New York. (305 s)

Barry Cunliffe (red.) 1994/1997: *Prehistoric Europe: an illustrated history*. Oxford.
(480 s)

Peter Wells 1999: *The Barbarians speak*. Princeton (230 s)

Totalt ca. 1700 sider.

ARK 1113 NORDENS ARKEOLOGI

PENSUM

OVERSIKTER

Evert Baudou 1995: *Norrlands forntid – ett historiskt perspektiv*. Umeå (150 s)

Birgitta Hårdh 1993: *Grunddragen i Nordens förhistoria*. Lund. (115 s)

Jørgen Jensen 1982/2000: *The Prehistory of Denmark*, kap. 1-18. London. (200 s)

Arnvid Lillehammer 1994: *Fra jeger til bonde*. Aschehougs Norgeshistorie 1, s. 16-139. Oslo. (75 s)

Bjørnar Olsen 1994: *Bosetning og samfunn i Finnmarks forhistorie*. Oslo. (140 s)

STEINALDER

Göran Burenhult 1999: *Arkeologi i Norden 1. Eldre og yngre steinalder* (s. 163-244). Stockholm. (80 s)

Arne Johan Nærøy 1999: *The Norwegian Stone Age in South Scandinavian and Northwest European Context*. Museumslandskap. AmS rapport 12B, s. 463-488. (30 s)

P. Pavlov, J.I. Svendsen & S. Indrelid 2001: Human presence in the European Arctic nearly 40000 years ago. *Nature* 413, s. 64-67. (3 s)

Kristian Pettersen 1999: The Mesolithic in southern Trøndelag. *The Mesolithic of central Scandinavia*, Universitetets oldsaksamlings skrifter ny rekke 22, s. 153-166. (13 s)

Kåre Rokoengen & Arne B. Johansen 1996: Possibility for early settlement on the Norwegian continental shelf. *Orsk geologisk tidsskrift* 76, s. 121-125. (4 s)

BRONSEALDER

Geir Grønnesby 1998: Komposisjon og kommunikasjon: bronsealderens helleristninger i Skatval, Nord-Trøndelag, Norge. *Bronsealder i Norden – regioner og interaksjon*. Ams Varia 33, s. 131-136. Stavanger. (5 s)

Kristian Kristiansen 1987: Centre and periphery in Bronze Age Scandinavia. *Centre and periphery in the ancient world*, s. 74-85. Cambridge. (10 s)

Flemming Kaul 1995: Ships on bronzes. *The ship as symbol in Prehistoric and Medieval Scandinavia*, s. 59-70. (10 s)

Thomas B. Larsson 1999: Symbols in a European Bronze Age cosmology. *Communications in Bronze Age Europe*, s. 9-16. Stavanger. (8 s)

Trond Løken 1998: Hustyper og social struktur gjennom bronsealder på Forsandmoen, Rogaland, Sørvest-Norge. *Bronsealder i Norden – regioner og interaksjon*. Ams Varia 33, s. 107-121. Stavanger. (12 s)

Preben Rønne 1993: Problemer omkring bronsealderens metalhåndverkere. *Ekonomi och näringsformer i nordisk bronsålder*, s. 71-92. Umeå. (21 s)

Marie Louise Stig Sørensen 1989: Looking at peripheries: reproduction of material culture in Late Bronze Age Scandinavia and England. *Bronze Age studies*, s. 63-76. Stockholm. (12 s)

JERNALDER

Liv Helga Dommasnes 1991: Arkeologi og religion. *Nordisk hedendom*, s. 47-64. Odense. (16 s)

Lotte Hedeager 1992: *Danmarks jernalder: mellem stamme og stat*, kapittel VIII-IX, s. 195-209. Århus. (15 s)

Lotte Hedeager 1993: Krigerøkonomi og handelsøkonomi i vikingetiden. *Norden og Europa i vikingetid og tidlig middelalder*, s. 36-68. (32 s)

Lotte Hedeager 1997: Skandinavisk dyreornamentikk: symbolsk representasjon af en førkristen kosmologi. *Et hus med mange rom*. AmS Rapport 11A, s. 219-237. Stavanger. (17 s)

Ellen Høigård Hofseth 1988. Liten tue velter ... : Problemer knyttet til manns- og kvinnegravenes fordeling i Nord-Rogaland. AmS skrifter 12, s. 5-38. (32 s)

Preben Ilkjær 2003: Danske krigsbytteofringer. *Sejrens triumf: Norden i skyggen af det romerske imperium*, s. 44-64. København (20 s)

Roger Jørgensen 1988: Spannforma leirkar: opphavsproblemet sett fra en nordskandinavisk synsvinkel. *Viking* 1988, s. 51-65. (11 s)

Flemming Kaul 2003: Hjortspringfundet: det eldste af de store nordiske krigsbytteofre. *Sejrens triumf: Norden i skyggen af det romerske imperium*, s. 212-223. København. (12 s)

Bjørn Myhre 1987: Frå smårike til stat. *Hafrsfjord: fra rikssamling til lokalt selvstyre*, s. 111-125. Stavanger. (14 s)

Bergljot Solberg 2001: *Jernalder i Norge*. Oslo. (250 s)

Lars F. Stenvik 1990: Jernvinna i Midt -Norge. *Heimen* 1990, s. 209-218. 9 s

Marie Stoklund 2003: De første runer – germanernes skriftsprog. *Sejrens triumf: Norden i skyggen af det romerske imperium*, s. 172-178. København. (7 s)

MIDDELALDER

Birgitta Berglund 1994: Saga, sentra og kystbosetning. *Helgeland historie 2*, s. 27-90. Mosjøen. (63 s)

Axel Christophersen 1989. Kjøpe, selge, bytte, gi: Vareutveksling og byoppkomst i Norge ca. 800-1100. *Medeltidens fødsel*, s. 109-145. Lund. (34 s)

Anne-Sofie Gräslund 2001: *Ideologi och mentalitet: om religionsskiftet i Skandinavien från en arkeologisk horisont*. Opia 29. Uppsala. (135 s)

Brit Solli 1995: Fra hedendom til kristendom: religionsskiftet i Norge i arkeologisk belysning. *Viking* 1995, s. 23-48. (23 s)

Gro Steinsland 1995: Hvordan ble hedendommen utfordret og påvirket av kristendommen?. *Møtet mellom hedendom og kristendom i Norge*, s. 9-27. (17 s)

Inger Helene Vibe-Müller 1991. Fra ættfelleskap til sognefelleskap: om overgangen fra hedensk til kristen gravskikk. *Nordisk hedendom*, s. 359-372. Odense. (11 s)

Totalt ca. 1600 sider

ARK 1120 FELTARKEOLOGISK METODE I

Pensumliste for emnet er under utarbeidelse og vil være klar ved semesterstart.

ARK 2215 HISTORISK ARKEOLOGI I

Målsetting: Å gi en generell innføring i teorigrunnlag, mål, metoder og viktige problemstillinger i 1980- og 1990-tallets historiske arkeologi i Norden.

PENSUM:

1. INTRODUKSJON TIL HISTORISK ARKEOLOGI

Andrén, A 1997: *Mellan ting och text. En introduktion til de historiska arkeologierna*, s 11- 45 og 112-187. 111 sider.

Christophersen, A. 1992: "Mellom tingenes tale og tekstens tyrrani. Om faglig identitet og selvforståelse i historisk arkeologi." I: *Meta* 4/92. s. 70-85. 15 sider.

Leone, M. 1988: "The relationship between archaeological data and the documentary record: Eighteenth century gardens in Annapolis, Maryland." I: *Historical Archaeology* 22(1). S. 29-35. 6 sider.

Hurst Thomas, D 1998: *Archaeology* (3rd edition), s 508 - 555. 48 sider.

Buchli, V., Lucas, G. 2001: *Archaeologies of the contemporary past*. Routledge, London and New York. ss 3-18 og ss.171-191. 37 sider.

Johnson, M. 1993: "Notes Towards an Archaeology of Capitalism." I: *Interpretative Archaeology, Explorations in Anthropology Series* (C. Tilley red.). Berg Publishers, Oxford. s. 327-353. 36 sider.

253 sider

2. KONGEMAKT OG KRISTNING I ARKEOLOGISK PERSPEKTIV

A. Fra hedendom til kristendom

Roesdahl, E 1993: "Pagan Beliefs, Christian Impact and Archaeology – a danish view." I: *Viking revaluations. Viking Society Centenary Symposium* 14. - 15. may 1992. A Faulkes og R Perkins (eds), s 128 -135. 8 sider.

McNicol, J 1997: "Plassering av de første kirkene i Norge i forhold til de første kultstedene." I: *KULT's Skriftserie* nr. 98, s 11-21 og s 185 -240. 67 sider.

Skre, D 1995. "Kirken før sognet. Den tidligste kirkeordningen i Norge." I: *Møte mellom hedendom og kristendom i Norge*. H-E Lidén (red), s 170 - 233. 64 sider.

Steinsland, G 1996. "Konflikten mellom kristendom og hedendom rundt år 1000." I: *Nordsjøen - Handel, religion og politikk. Karmøyseminaret 94/95*. J F Krøger og H-R Naley (red), s 109 - 118. 10 sider.

B. Territoriell og politisk samling

Myhre, B 1993: "Rogaland forut for Hafrsfjordslaget." I: *Rikssamlingen og Harald Hårfagre. Historisk seminar på Karmøy 10. - 11. juni 1993*. S Vea (red), s 41 - 60. 20 s.

Hyenstrand, Å 1989: "Riksbildningsfrågora i belysning av arkeologisk källmaterial." I: *Medeltidens födelse. Symposier på Krapperups borg 1*. A. Andrén (red), s 161 - 169. 9 sider.

178 sider

3. Fra KAUPANG TIL KJØPSTAD

Benevolo, L. 1995: *The European City*. Blackwell, ss. 23-73. 51 sider.

Andrén, A. 1998: "Från antiken til antiken. Stadsvisioner i Skandinavien före 1700." I: *Staden. Himmel eller helvete*. Informationsforlaget. ss 142 - 184. 43 sider.

Christophersen, A 1998. "Opprinnelsen til våre eldste byer." I: *P2 Akademiet*, s 22 – 33. 12 sider.

Øye, I (red) 1992: "Våre første byer." I: *Onsdagskvelder i Bryggens Museum VII*, s 7 – 116. 110 sider.

Saunders, T 1995: "Trade, towns and states: a reconsideration of early medieval Economics." I: *Norwegian Archaeological Review* 28:1/2, s 31- 53. 23 sider.

Christophersen, A og Nordeide, S W 1994/1999: "Kaupangen ved Nidelva." I: *Riksantikvarens Skrifter* Nr. 7, s 263 - 292. 30 sider.

269 sider

4. LANDSKAP, TERRITORIUM OG ROM

A. Kulturlandskap og grenser

Muir, R. 1999: *Approaches to Landscapes*. Macmillan press, ss.1-98. 98 sider.

Andrén, A 1985: "Avgränsning eller tillhörighet? Olika principer för social organisation." I: *NORDISK TAG. Rapport fra den 1. Nordiske TAG-konferansen, Helsingør*, s 23 - 30. 8 s.

Hedvall, R 1997: "Boundaries in the landscape." I: *Visions of the Past. Lund Studies in Medieval Archaeology* 19, s 603 - 623. 21 sider.

Gren, L 1989: "Platon mitt i byn. Kyrkosocknens oppkomst från monumentologisk synpunkt." I: *Mänsklighet genom millenier*, s 63 - 70. 8 sider.

B. Det sakrale rommet

Christie, H 1981: "Stavkirkene – arkitektur." I: *Norges Kunshistorie, bd 1*, s 139 - 173. 35 s.

Ekroll, Ø. 1997: *Med kleber og kalk*. Det norske samlaget. ss. 63-128. 66 sider.

Lidén, H-E 1981: "Middelalderens stenarkitektur i Norge." I: *Norges Kunshistorie, bnd 2*, s 7 - 46 og 67 - 95. 69 sider.

Wienberg, J. 1997: "The Decline and Fall of the Church. The Middle Ages, Gothicization, and the Reformation." I: *Visions of the Past. Lund Studies in Medieval Archaeology* 19, s 455 - 466. 12 sider.

C. Maktens bolig

Olsen, R.A. 1996: *Borge i Danmark*. Fremad, ss. 11- 27. 17 sider.

Eriksson, A-L 1995: Maktens boningar. *Norska riksborgar under medeltiden*. s 111 - 166. 56 sider.

Larsson, S og T Saunders 1997: "Order and Architecture in the Age of Transition: A social Analysis of the Archbishop's Palace in Trondheim, Norway." I: *Norwegian Archeological Review*, Vol 30, No 2, s 79 - 100. 22 sider.

D. Den profane boligen

Samson, R. 1990: "Introduction." I: *The Social Archaeology of Houses* (Ross Samson red.). Edinburgh University Press. s. 1-17. 17 sider.

Pearson, M. og C. Richards 1994: I: *Architecture & Order, Approaches to Social Space*. Routledge, London. Kap. 1 og 2, s. 1-30, 38-67. 58 sider.

Christophersen, A 1999: "Norm, handling og identitet. Om boligkultur og sosial romliggjøring i urbane miljøer i norsk middelalder". I: *Norm og praksis i middelaldersamfunnet. Kulturetekster 14*. Senter for europeiske kulturstudier, s. 116-148. 33 sider.

Thomasson, J 1997: "Private Life made Public. One Aspect of the Emergence of the Burghers in medieval Denmark." I: *Visions of the Past. Lund Studies in Medieval Archaeology 19*, s 697 - 726. 30 sider.

Christophersen, A. og Nordeide, S. W. 1994/1999: "Kaupangen ved Nidelva." I: *Riksantikvarens Skrifter* Nr. 7, ss 158-212. 55 sider.

605 sider

5. DET DAGLGE BRØD

A. Bosetning og ressursutnytting

Kaland, S H H 1987: "Viking/medieval Settlement in the Hearthland Area of Nordhordaland." I: *Proceedings of the Tenth Viking Congress, Larkollen, Norway, 1985 Universitetets Oldsaksamlings Skrifter. Ny rekke* Nr. 9. J Knirk (red), s 171-189. 19 s.

Iversen, F 1998: "Godsdannelser på Vestlandet i vikingtid og middelalder – et eksempel fra Jølster." *Samfunn i endring. Fra vikingtid til reformasjonen. Onsdagskvelder i Bryggens Museum XIII*. I Øye (red), s 41- 63. 23 sider.

Bertelsen, R 1989: "Gårdshaugene i Nord-Norge. Eksempler på nordatlantiske teller." I: *Hikuin 15*, s 171 - 180. 10 sider.

Johannessen, L 1998: "Strandtufter – spor etter tidlige fiskevær?" I: *Samfunn i endring. Fra vikingtid til reformasjonen. Onsdagskvelder i Bryggens Museum XIII*, I Øye (Re), s 26 - 39. 14 sider.

Sørheim, H 1997: "The origin of commercial fisheries and the trade of stockfish in the northern part of Western Norway." I: *Exchange and Trade in Medieval Europe. Papers of the "Medieval Europe Brügge 1997" Conference* Vol. 3. G De Boe og F Verhaege (eds), s 107 - 116. 10 sider.

Magnusson, G 1998: "Järnverk och bergsbruk under medeltiden." I: *META* 1998 - 1, s 26 - 47. 22 sider.

B. Handel, håndverk og konsumpsjon

Carelli, P 1998: "Varubytet i medeltidens Lund. Uttryck för handel eller konsumption?" I: *META* 1998 - 3, s 3 - 25. 23 sider.

Roslund, M 1995: "Tools of Trade – Spatial Interpretations of Trade Activities in Early Medieval Sigtuna." I: *Meddelanden från Lunds Universitets Historiska Museum, New series*, vol 10, s 145 - 157. 13 sider.

Schia, E 1989: "Varetilførsel fra landsbygda til Oslo i middelalder. Med bakgrunn i arkeologiske utgravninger i Gamlebyen." I: *Universitetets Oldsaksamling. Årbok 1986/88*, s 143 - 158. 16 sider.

Carelli, P og Å Kresten, P 1997: "Give us this day our daily bread. A study of Late Viking and medieval Quernstones in South Scandinavia." I: *Acta Archaeologica*, vol 68, 1997, s 109 - 127. 18 sider.

Jasinski, M E 1997: "European commercial Arctic Whaling reconsidered – Archaeological Data." I: *Exchange and Trade in Medieval Europe. Papers of the "Medieval Europe Brügge 1997" Conference*, Vol. 3, G. De Boe and F. Verhaege (eds), s 119 -129. 11 sider.

Grinder-Hansen, K. 1994: "Mønter som kilde til middelalderens økonomiske historie - en præsentasjon af et kildemateriale." I: *fortid og nutid juni 1994*, hefte 2. s. 101-133. 33 sider.

212 sider

Totalt 1517 sider

ARK 2216 MARITIM ARKEOLOGI I

PENSUM

GENERELT

Muckelroy, Keith 1978: *Maritime Archaeology*. Cambridge University Press. 253 sider.

Cunliffe, Barry 2001. *Facing the Ocean*. Oxford University Press. s: 109-310. Ca. 120s.

TEORI OG METODE

Carpenter, Steven P 1991: *Fra Undervanns Arkeologi til Maritim Arkeologi – et forskningshistorisk tilbakeblikk og nye muligheter*. Hovedfagsavhandling i arkeologi, Universitetet i Tromsø, s 1-59. 59 sider.

Jasinski, Marek E 1995: "Maritim arkeologi – genesis, definisjon, og kunnskapsbehov." I: *Marinarkeologi – kunnskapsbehov. Rapport fra seminar 22.-25. september 1993*. Norges Forskningsråd, s 103-127. 24 sider.

Cederlund, Carl Olof 1995: "Svensk marinarkeologi inför 2000-tallet." I: *Marinarkeologi. Kunnskapsbehov. Rapport fra seminar 22.-25. september 1993*, Korshavn, s 79-93. 14 sider.

Cederlund, Carl Olof 1995: Vad er marinarkeologi? En studie av ideologiska och symbolistiska tendenser i svensk marinarkeologi - byggd på litteratur publicerad 1986-1990". I: *Meta*95:2: 46-65. 19sider

Crumlin-Pedersen, Ole; Einarsson, Lars; Varenus Bjørn; Westerdahl, Christer 1995: Replikker til Carl Olof Cederlund. I: *Meta*95:4:3-27. 24 sider

BÅT, SJØFART, SJØBRUK

Casson, Lionel. 1991. *The Ancient Mariners. Seafarers and Sea Fighters of the Mediterranean in Ancient Times*. Princeton University Press.

Christensen, Arne Emil 1966: *Frå vikingskip til mot orsnekke*. Oslo, s 1-89. 89 sider.

Clark, J G D 1952. "Prehistoric Europe. Chapt.III – Catching and Gathering." I: *Coastal and Maritime*, s 62-90. 28 sider.

Crumlin-Pedersen, Ole 1978: "Søvejen til Roskilde." I: *Historisk årbog fra Roskilde amt*, s 3-76. 74 sider.

Johnstone, Paul 1988: *The Sea-craft of Prehistory*. London and New York, s. 1-234. 234 sider.

McGrail, Sean 1985: "Early Landing Places." I: *Conference on Waterfront Archaeology in North European Towns* no. 2, Herteig, Asbjørn E (ed) Bergen 1983, s 12-17. 6 sider.

ARKTIS

Grenier, Robert 1988: "Basque Whalers in the New World: the Red Bay Wrecks." I: *Ships and Shipwrecks of Americas*. London, George F Bass (ed), s 70-84. 14 sider.

Jasinski Marek E. 1988: "Maritime Aspects of Svalbard Archaeology." I: *Norsk Sjøfartsmuseum Årsberetning* 1988, s 85-106. 22 sider.

Jasinski, Marek E. 1991: "Russian Hunters on Svalbard and the Polar Winter." I: *Arctic, Journal of the Arctic Institute of North America*, vol 44, no. 2, s 156-162. 6 sider.

McGee, Robert 1978: "Whalers in skin boats." I: *Canadian Arctic Prehistory*. Chapt. 5. s 74-82. 9 sider.

SJØFART OG MARITIMT KULTURLANDSKAP

Baudou, Evert 1988: "Det maritima kulturlandskapet och den arkeologiska forskningen i Norrland." I: *Det maritima kulturlandskapet kring Bottenviken*. Umeå:168-179. 11 sider.

Crumlin-Pedersen, Ole (ed) 1991: *Aspects of Maritime Scandinavia AD 200-1200*. Roskilde, s 11-283. 272 sider.

Jasinski, Marek E 1993: "Maritimt kulturlandskap – arkeologisk perspektiv." I: *Viking*, bd LVI, s 129-140. 11 sider.

MARITIM ARKEOLOGI I NORGE (med hovedvekt på Midt -Norge)

Christensen, Arne Emil 1968: "The Sjøvollen Ship." I: *Viking*, bd XXXII, s 131-147. 16 sider.

Christensen, Arne Emil 1994: "Skips-og båtfunn som kulturminnekategori – muligheter og begrensninger." I: *Marinarkeologi – kunnskapsbehov. Rapport fra seminar 22.-25. september 1993*, Korshavn, s 19-26. 7 sider.

Fastner, Jørgen 1981: "Marinarkeologi i Trøndelag i de senere år." I: *Det Kgl Norske Videnskabers Selskab, Museet, Rapport – arkeologisk serie, årshäfte 1981*, s 11-19. 8 sider.

Jasinski, Marek E. 1995: "Kong Øysteins havn på Agdenes – forskningsstatus og revurderte problemstillinger." I: *Viking*, bd LVIII, s 73-104. 31 sider.

Jasinski Marek E. og Jørgensen, Roger 199: Marinarkeologiske undersøkelser i Storvågan. Feltarbeid 1987. Tromsø, kulturhistorie nr 17, s 79-87. 8 sider.

Jasinski, Marek E. og Nymo, Pål Aa 1993: "Nærøya og havet. Tre sesonger med marinarkeologiske undersøkelser i Martnadsundet i Nærøy." I: *Årbok for Vikna* 1993, s 35-40. 6 sider.

Jasinski, Marek E., Søreide, Fredrik 2000. "Fordums havner og tapte skip – en marinarkeologisk historie" I: *Trondheims Fjorden*. Tapir Forlag.

Jasinski, Marek E., Søreide, Fredrik. 2001. Marine Archaeology: Perspective and Efforts of the Norwegian University of Science and Technology (NTNU). *AIAC NEWS 29/30 Bollettino Informativo dell'Associazione Internazionale di Archeologia Classica – Onlus*. Roma. 3 s.

Marøy Hansen, Arild 1994: "Registrering av kulturminner under vann i Norge i dag." I: *Marinarkeologi – kunnskapsbehov. Rapport fra seminar 22.-25. september 1993*, Korshavn, s 145-151. 6 sider.

Teisen, Michael 1994. "A Medieval Clinker-Built Wreck at Hundevika, Norway." I: *Crossroads in Ancient Shipbuilding*, Christer Westerdahl (ed). Oxbow Monograph 40. Oxford, s 73-76. 3 sider.

WATERFRONT

Crumlin-Pedersen, Ole; Porsmose, Erland; Thrane, Henrik (reds) 1996. "Atlas over Fyns kyst i jernalder, vikingtid og middelalder". Odense Universitetsforlag. 301s.

Herteig, Asbjørn E. 1981: "The medieval harbour of Bergen." I: *Waterfront archaeology in Britain and Northern Europe. CBA Research Report No 41*, s 80-87. 7 sider.

Jondell, Erik 1985: "Medieval Waterfronts in Trondheim." I: *Conference on Waterfront Archaeology in North European Towns*, no. 2, Asbjørn E Herteig (ed). Bergen, s 125-128. 3 sider.

Mardsen, Peter 1981: "Early shipping and waterfronts of London." I: *Waterfront archaeology in Britain and Northern Europe*. CBA Research Report No 41, s. 10-16. 6 sider.

McGrail, Sean 1991. "Medieval boats, ships, and landing places." I: *Waterfront archaeology in Britain and Northern Europe*. CBA Research Report No 41, s. 17-23. 6 sider.

Moulaug, Petter B. 1993: *Middelalder-Oslo sett fra sjøen*. I: *Viking*, bd LVI-1993, s. 113-128. 15 sider.

SYMBOLIKK

Crumlin-Pedersen, Ole 1995: "Boat-burials at Slusegaard and the interpretation of the Boat-grave custom." I: *The ship as symbol in prehistoric and medieval Scandinavia*. Crumlin-Pedersen, Ole & Munch Thye, Birgitte (eds) Copenhagen, s. 87-99. 11 sider.

Ellmers, Detlev 1995: "Crew structure on board Scandinavian vessels." I: *Shipshape – Essays for Ole Crumlin-Pedersen*. The Viking Ship Museum. Roskilde, s. 231-240. 9 sider.

Jasinski, Marek E. 1992: "European Arctic: Maritime aspects of cultural development – the need for intellectual investment." I: *Specimina Sibirica*, vol V, s. 127-136. 9 sider.

Jasinski, Marek E. 1994: "Tracing Crossroads of Shipbuilding Traditions in the European Arctic." I: *Crossroads in Ancient Shipbuilding*, Westerdahl, Christer (ed). Oxbow Monograph 40, Oxford, s 195-202. 7 sider.

Kobylnski, Zbigniew 1995: "Ship, Society, symbols and archaeologists." I: *The ship as symbol in prehistoric and medieval Scandinavia*, Crumlin-Pedersen, Ole & Munch Thye, Birgitte (eds) s 9-18. 10 sider.

Muller-Wille, Michael 1995: "Boat -Graves. Old and new Views." I: *The ship as symbol in prehistoric and medieval Scandinavia*, Crumlin-Pedersen, Ole & Munch Thye, Birgitte (eds) Copenhagen, s 101-109. 8 sider.

METODIKK

Dean, Martin et al 1992: "Archaeology Underwater – the NAS guide to Principles and Practice." I: *Nautical Archaeological Society* Chapt. 6-9, s 88-195. 108 sider.

Jasinski, Marek E., Bjørn Sortland, Fredrik Søreide 1995: "Applications of remotely controlled equipment in Norwegian Marine Archaeology." I: *Ocean`95*. October 9-12, 1995, San Diego, California, USA, s 566-572. 6 sider.

Søreide, Fredrik 1999: "Applications of underwater technology in deep water archaeology. Principles and practice" Dr.ing avhandling 1999:55 Institutt for marin prosjektering. MTA-rapport 1999:132. 239 sider.

Jasinski, Marek E., Søreide, Fredrik. Application of Remote Sensing in Norwegian Marine Archaeology and Management of Underwater Heritage. I: *Memorias del Congreso Científico de Arqueología Subacuática ICOMO. Mexico*.

Antall sider ekskludert illustrasjoner etc. ca 1400.

ARK 2217 TEKNOLOGIENES ARKEOLOGI I

PENSUM

GENERELT

Cornell, L. 1986: *Arbete och arbetsformernas utveckling*. Göteborg. Kap. 1-3, s 11-41. 30 sider

Cotherell, B. og Kamminga, J. 1990: *Mechanics of preindustrial technology*. Cambridge. Kap. 1 *Introduction*, s 1-17. 17 sider

Crone, P 1989: *Pre-industrial societies*. Oxford. Chap. 1. *Introduction*, s 1-10. 10 sider.

Hill, D. 1996: *A History of Engineering in Classical and Medieval Times*. London & New York. Part 1 & 2, s 1-179. 140 sider.

Lemonnier, P. (red) 1993: *Technological Choices. Transformation in Material Cultures since the Neolithic*. Routledge: London & New York. Kap 1-7 og 9. s 1-226, og 238-289. 209 sider.

406 sider

BYGNINGSTEKNOLOGI

Berg, A. 1989: *Norske tømmerhus frå mellomalderen* Bd. 1. Landbruksforlaget: Oslo, kap. 3, s. 30-146. 116 sider.

Christie, H. 1982: Stavkirkene som tradisjonsbærere og fornyere i middelalderens norske byggemiljø. I: B. Myhre, B. Stokholm og P. Gjærder (red): *Vestnordisk byggeskikk gjennom to tusen år. Tradisjon og forandring fra romertid til det 19. århundrede*. AMS Skrifter 7. s. 68-79. 11 sider.

Godal, J.B. 1998: Om materialkvaliteten i ein del mellomalderhus. I: A. Berg: *Norske tømmerhus frå mellomalderen* Bd 6. Landbruksforlaget: Oslo, s. 216-244. 38 sider.

Hauglid, R. 1980: *Laftekunst. Laftehusets opprindelse og eldste historie*. Dreyers Forlag. Kap. 1, s. 9-59; kap. 2, s. 101-169; kap. 4: s. 169-269. 218 sider.

383 sider

KURSORISK (kilder):

Bjørvik, H. 1998: Gardane som overlevde. I: A. Berg: Norske tømmerhus frå mellomalderen Bind 6. Landbruksforlaget, Oslo. s. 198 - 213

Christophersen, A. Og Nordeide, S. W. 1994: *Kaupangen ved Nidelv*. Riksantikvarens Skrifter nr. 7, Trondheim. s. 113 - 213

Reimers, E. 1982: Synspunkter på bruk av stavverk og lafteverk i middelalderen basert på arkeologisk materiale fra bryggen i Bergen. I: B. Myhre, B. Stoklund & P. Gjærder (red): *Vestnordisk byggeskikk gjennom to tusen år. Tradisjon og forandring fra romertid til det 19. århundrede*, AMS Skrifter 7. s. 80 – 96.

Skevik, O. (red): 2003: *Middelaldergården i Trøndelag*
Foredrag fra to seminar. Stiklestad Nasjonale Kultursenter: Verdal.

Svanberg, J. 1994: *Medeltida bygmästare*. Carmina, Uppsala.

Thun, T. 1998: *Dendrokronologi* I: A. Berg: Norske tømmerhus frå mellomalderen, Bind 6. Landbruksforlaget, Oslo, s. 253 - 259

Metallurgi

Espelund, A. 1999: *Bondejern i Norge*. Trondheim. S. 17-158. 96 sider.

Hjärthner-Holdar, E. 1993: *Järnets och järnmetallurgins introduction i Sverige*. Kap 5 og 6. s.183-193. 10 s.

Nørbach, L. C. 1999: Organising iron production and settlement in Northwestern Europe during the Iron Age. *Settlement and Landscape*. Ed. C. Fabech & J Ringtved. Århus. S. 237-247. 10 s.

Pleiner, R. 2000: *Iron In Archaeology. The European Bloomery Smelters*. Kap. I-IV, s. 7-86. Praha. 80 sider.

Stenvik, L F (red)1991: *Arkeo-metallurgi*. Kurs ved Universitetet i Trondheim 11.-15.januar 1988. I: *Rapport Arkeologisk serie 1991:1* 128 sider

324 sider

KURSORISK (kilder)

Pare, C. F. E. (red) 2000: *Metals Make The World Go Round. The supply and Circulation of Metals in Bronze Age Europe*. Oxford.

Tylecote, R. 1987: *The early History of Metallurgy in Europe*. Longman: London.

TEKSTILTEKNOLOGI OG SAMFUNN

Andersson, E. 1995: Invisible Handicrafts. The General Picture of Textile and Skin Crafts in Scandinavian Surveys. *Lund Archaeological Review* 1, s. 7-20. 10 sider.

Bender Jørgensen, L. 2003: The Epistemology of Craftsmanship. I: Bender Jørgensen, L., J. Banck-Burgess & A. Rast-Eicher (red): *Textilien aus Archäologie und Geschichte*. Wachholtz Verlag: Neumünster, s. 30-36. 6 sider.

Bender Jørgensen, L. 2003: Krigerdragten i folkevandringstiden. Universitetets kulturhistoriske Museer Skrifter 2, s. 53-79. 14 sider

Bender Jørgensen, L. i tryk: The World According to Craftsmanship. I: *Ancient Textiles. Production, Craft and Society*

Gilbert, K. R. 1965: Rope-making. I: C. Singer, E.J. Holmyard & A.R. Hall (red): *A History of Technology*. Clarendon Press, Oxford. S. 451-454. 5 sider.

Gohl, E. P. G. and Vilensky, L. D. (1983). *Textile Science. An Explanation of Fibre Properties*. Melbourne: Longman Cheshire, s. 41-53, 68-88. 34 sider.

Gutarp, E. M. 1995: Hurusom man sig klädde. En bok om medeltida dräkt. Gotlands Fornsal: Visby. S. 6-109. 34 sider.

Jenkins, D. (red) 2003: *The Cambridge History of Western Textiles*. Cambridge University Press: Cambridge. Part I: Textile Industries of the Ancient World to AD 1000, s. 9-178, og Part II The Medieval Period 7, The Use of Textiles, s. 355-377. 140 sider

Munksgaard, E. 1974: Oldtidsdragter. Nationalmuseet: København. S. 1-206. 77 sider

Peacock, E. 1992: *Når et tekstil ikke bare er et tekstil*. I: *SPOR* nr 2 / 1989. s 44-45. 2 sider.

Peacock, E. 2001: The Contribution of Experimental Archaeology to the research of Ancient Textiles. In: P. Walton Rogers et al (red): *The Roman Textile Industry and its Influence*. Oxbow: Oxford, s. 181-192. 8 sider.

Sawbridge, M. and Ford, J. E. (1987). *Textile Fibres Under the Microscope*. Manchester: Shirley Institute, s. 4-7, 12-13, 17-19. 19 sider.

Walton, P. 1991: *Textiles*. I: *English Medieval Industries*. J. Blair og N. Ramsey (red), s. 319-354. 25 sider.

HUSFLID ELLER HÅNDVERK

Andersson, E. 2003: Textile Production in Scandinavia during the Viking age. I: Bender Jørgensen, L., J. Banck-Burgess & A. Rast-Eicher (red): *Textilien aus Archäologie und Geschichte*. Wachholtz Verlag: Neumünster, s. 46-62. 14 sider.

Bender Jørgensen, L. 1995: *Karl den Store, Muhammed og Uldsækken*. I: *Produksjon og Samfunn, Varia 30*, H Gjøstein Resi (red). Universitetets Oldsaksamling, Oslo, s 73-83. 6 sider.

Hagen, K. G. 1994: *Profesjonalisme og urbanisering*. Universitetsforlaget: Oslo, s 25-36. 9 sider.

Maik, J. 2003: Anfänge des Textilgewerbes im frühmittelalterlichen Polen. Bender Jørgensen, L., J. Banck-Burgess & A. Rast-Eicher (red): *Textilien aus Archäologie und Geschichte*. Wachholtz Verlag: Neumünster, s. 63-71. 6 sider.

Wild, J. P. 2003: Facts, Figures and Guess Estimates in Roman Textile Production. I: Bender Jørgensen, L., J. Banck-Burgess & A. Rast-Eicher (red): *Textilien aus Archäologie und Geschichte* Wachholtz Verlag: Neumünster, s. 37-45. 7 sider.

415 sider

Kursorisk (kilder):

Andersson, E. *Textilproduktion i arkeologisk kontekst, en metodstudie av yngre järnåldersboplatser i Skåne*. Lund.

Behr, G. 2000: *Tekstilredskaber i det middelalderlige Danmark*. Århus.

Bender Jørgensen, L. 1986: *Forhistoriske tekstiler i Skandinavien*. København.

Christensen, A. E., A. S. Ingstad & B. Myhre 1992: *Osebergdronningens grav*. Schibstedts Forlag: Oslo. S. 176-223.

Geijer, A. 1938: *Birka III. Die Textilfunde aus den Gräbern*. Uppsala.

Gjessing, G. 1938: Skjoldehamndrakten. En senmiddelaldersk nordnorsk mannsdrakt. *Viking* 1938, s. 27-82.

Hald, M. 1980: *Ancient Daniush Textiles from Bogs and Burials*. København.

Hougen, B. 1935: *Snartemofunnene*. Oslo.

Hägg, I. 1974: *Kvinnodräkten i Birka*. Uppsala.

Nockert, M. 1985: *Bockstenmannen och hans dräkt*. Falkenberg.

Nockert, M. 1991: *The Högom Find and other Migration Period Textiles and Costumes in Scandinavia*. Umeå.

Schjølberg, E. (n.d.). Cord and similar products from Bryggen in Bergen. *The Bryggen Papers*. Supplementary Series No. 3. Bergen: Norwegian University Press (69-138).

Thursfield, S. 2001: *The Medieval Tailor's Assistant. Making common garments 1200-1500*. Ruth Bean: Carlton, Bedford.

Wendrich, W. Z. 1991: *Who is Afraid of Basketry? A guide to recording basketry and cordage fr archaeologists and ethnographers*. Centre for Non-Western Studies: Leiden.

Østergaard, E. 2003: *Som syet til jorden*. Århus.

ARK 2218 ARKEOLOGI MED ANNEN SPESIALISERING I

Studentene skal selv, med veiledning av en faglærer, legge opp gjeldende pensum. Pensumet må være godkjent av instituttet senest to måneder før eksamen kan avlegges.

Et alternativ er å avlegge eksamen etter allerede godkjente pensumlister i ett av emnene *Bergkunst i nordisk perspektiv*, *Regional arkeologi* eller *Steinalder*.

BERGKUNST I NORDISK PERSPEKTIV

PENSUM

GENERELT

Paul G. Bahn 1998: *The Cambridge illustrated history of prehistoric Art*. Cambridge. (200 s)

NORGE

Bakka, Egil 1973: Om alderen på veideristningane. *Viking* 37, s. 151-187. (36 s)

Bakka, Egil 1975: Geologically dated Arctic rock carvings at Hammer near Steinkjer in Nord-Trøndelag. *Arkeologiske skrifter* 2, s. 7-48. Bergen. (40 s)

Anders Hagen 1976: *Bergkunst: jegerfolkets helleristninger og malninger i norsk steinalder*, s. 3-195. Oslo. (193 s)

Knut Helskog 1985: Boats and meaning: a study of change and continuity in the Alta Fjord, Arctic Norway, from 4200 to 500 years B.C. *Journal of Anthropological Archaeology* 4, s. 177-205. (27 s)

Knut Helskog 1988: *Helleristningene i Alta: spor etter ritualer og dagligliv i Finnmarks forhistorie*, s. 11-129. Alta. (119 s)

- Knut Helskog** 1999: The shore connection: cognitive landscape and communication with rock carvings in northernmost Europe. *Norwegian Archaeological Review* 32, s. 73-94. (16 s)
- Anders Hesjedal** 1994: The hunters' rock art in northern Norway: problems of chronology and interpretation. *Norwegian Archaeological Review* 27, s. 1-14. (14 s)
- Brian C. Hood** 1988: Sacred pictures, sacred rocks: ideological and social space in the north Norwegian Stone Age. *Norwegian Archaeological Review* 21, s. 65-84. (18 s)
- Jone Johnsen** 1982: Einskap i tid og rom? Eit aspekt av kontinuasjonsteorien i ristningsforskningen. *Faggrenser brytes. Artikler tileigna Oddmund Møllerop*. AmS skrifter 9. s. 87-95. Stavanger. (8 s)
- Gro Mandt** 1995: Alternative analogies in rock art: the west Norwegian case. *Perceiving rock art – social and political perspectives*, s. 263-291. Oslo. (28 s)
- Gro Mandt** 1997: Vingen revisited: a gendered perspective on 'hunters' rock art. *Kungl. Vitterhets Historie och Antikvitetsakademiens konferenser* 40, s. 201-234. Stockholm. (32 s)
- Egil Mikkelsen** 1977: Østnorske veideristninger – kronologi og økokulturelt miljø. *Viking* 40, s. 147-201. (52 s)
- Simonsen, Povl** 1974: The rock art of Arctic Norway. *Bollettino del Centro Camuno di Studi Preistorici* 24, s. 99-112. (12 s)
- Kalle Sognnes** 1995: The social context of rock art in Trøndelag, Norway: rock art at a frontier. *Perceiving rock art: social and political perspectives*, s. 130-145. Oslo. (32 s)
- Kalle Sognnes** 1999: *Det levende berget*. Trondheim. (112 s)
- Kalle Sognnes** 2003: On shoreline dating of rock Art. *Acta Archaeologica* 74, s. 1-21. (20 s)

Synnøve Vinsrygg 1980: Om tidsaspektet i agrararistningane. *Ristninger i forhistorie og middelalder*. Universitetets oldsaksamling varia 1, s. 37-62. Oslo. (25 s)

NORDEN

Bertilsson, Ulf 1989: Space, economy and society: the rock carvings of northern Bohuslän. *Approaches to Swedish prehistory: a spectrum of problems and perspectives in contemporary research*. BAR international series 500, s. 287-321. Oxford. (40 s)

Joakim Goldhahn 2001: Rock art and the materialisation of a cosmology: the case of the Sagaholm barrow. *Rock art as social representation*, s. 76-100. Oxford. (24 s)

Joakim Goldhahn 2002: Roaring rocks: an audio-visual perspective on hunter-gatherer engravings in northern Sweden and Scandinavia. *Norwegian Archaeological Review* 35: 29-60. (30 s)

Anne-Sophie Hygen og Lasse Bengtsson 1999: *Helleristninger i en grensebygd: Bohuslän og Østfold* s. 9-216. Gøteborg. (205 s)

Lilana Janik 2001: Rock art as visual representation: or how to travel to Sweden without Christopher Tilley. *Rock art as social representation*, BAR international series 794, s. 129-140. Oxford. (11 s)

Britta Lindgren 2001: Kosmogoni och verklighet. *Tisspår* 2001, s. 43-81. Härnösand. (37 s)

George Nash 2001: The landscape brought within. *European Landscapes of Rock-Art*, s. 176-194. London. (10 s)

Jarl Nordbladh 1978: Images as messages in society: prolegomena to the study of Scandinavian petroglyphs and semiotics. *New Directions in Scandinavian Archaeology*, s. 63-78. København. (16 s)

Pekka Sarvas 1969: Die Felsmalerei von Astuvansalmi. *Suomen museo* 1969, s. 5-33. (28 s)

Kalle Sognnes 2001: Land of elks – sea of whales: landscapes of the Stone Age rock-art in central Scandinavia. *European landscapes of rock-art*, s. 195-212. Cambridge. (17 s)

Jussi-Pekka Tavitsainen 1978: Hällmålningarna – en ny synsvinkel på Finlands förhistoria. *Suomen antropologi – Antropologi i Finland* 1978, s. 179-195. (15 s)

Tilley, Christopher 1991: *Metaphor and Material Culture*, s. 133-173. London. (40 s)

RUSSLAND OG BALKAN

Egil Bakka 1976: Bergkunst i barskogsbeltet i Sovjetunionen. *Viking* 39, s. 95-124. (32 s)

Arzen Faradjev 1993: Zalavruga's petroglyphs and the prehistoric ego. *Rock art research* 10, s. 132-138. (7 s)

Yu. A. Sawwateyev 1977: Rock pictures (petroglyphs) of the White Sea. *Bollettino del Centro Camuno di Studi Preistorici* 16, s. 67-86. (19 s)

Yu. A. Sawwateyev 1982: Rock pictures of Lake Onega. *Bollettino del Centro Camuno di Studi Preistorici* 19, s. 27-48. (20 s)

V. Ya. Shumkin 1990: The rock art of Russian Lapland. *Fennoscandia archaeological* 7, s. 53-67. (14 s)

Andres Tvauri 2000: Cup-marked stones in Estonia. *Folklore*. (22 s)

Totalt ca. 1570 sider

REGIONAL ARKEOLOGI

PENSUM

GENERELT

Ulf Hafsten 1987: Vegetasjon, klima og landskapsutvikling i Trøndelag etter siste istid. *Norsk geografisk tidsskrift* 41, s. 101-120. 20 s.

Sverre Marstrander 1954. Trøndelag i forhistorisk tid. *Norges bebyggelse: fylkesbindet for Sør-Trøndelag, Nord-Trøndelag og Nordland fylker*, s. 34-140. 136 s

Bjørnar Olsen 1994. *Bosetning og samfunn i Finnmarks forhistorie*. Oslo 142 s

A.J. Reite, A.J., H. Selnes & H. Sveian 1982. A proposed deglaciation chronology for the Trondheimsfjord area, central Norway. *Norges geologisk undersøkelse* 373: 75-84. 9 s

Morten Smelror 2000. Hvordan ble Trondheimsfjorden til?. *Trondheimsfjorden*, s. 19-37. Trondheim. 18 s

Kalle Sognnes 1999. *Det levende berget*. Trondheim 70 s.

Kalle Sognnes 2000. Det hellige landskapet: religiøse og rituelle landskapselementer i et langtidsperspektiv. *Viking* 2000, s. 87-121. 25 s

Thyra Solem & John O. Solem 1997. Shoreline displacement on the coast of Sør-Trøndelag and Møre og Romsdal, central Norway: a botanical and zoological approach. *Norsk geologisk tidsskrift* 77, s. 193-203. 10 s.

Harald Sveian 1995. *Sandsletten blir til: Stjørdal fra fjordbunn til strandsted*. Norges geologiske undersøkelse skrifter 117. 43 s

Birgitta Wik 1985. Hovedlinjer i bosetningsutvikling og naturtilpasning i Trøndelag i det første tusenåret e.Kr.. *Viking* 1981, s. 117-131. 21 s

DEBATTAVHANDLINGER:

Geir Grønnesby 1998. *Helleristningene på Skatval: ritualer og sosial struktur*. Gunneria 73. Trondheim. 80 s

Kristin Prestvold 1999. *Trøndelag i støpeskjeen: jernproduksjon og sosial organisasjon i Nord-Trøndelag mellom 350 f.Kr. og 500 e.Kr.* Gunneria 75. Trondheim. 100 s

STEINALDER:

Knut A. Bergsvik 2001. Strømmer og steder i vestnorsk steinalder. *Viking* 64, s. 11-34. 16 s

Sveinung Bang-Andersen 1995. Coast/inland relations in the Mesolithic of southern Norway. *World Archaeology* 27, s. 427-443. 12 s

Hein B. Bjerck 1986. The Fosna-Nøstvet problem. A consideration of archaeological units and chronozones in the south Norwegian Mesolithic period. *Norwegian archaeological review* 19, s. 103-121. 18 s

Hein B. Bjerck 1993. Mesolithic site types and settlement patterns at Vega, northern Norway. *Acta archaeologica* 60, s. 1-32. 30 s

Hein B. Bjerck 1995. Nordsjøfastlandet og pionerbosetningen i Norge. *Viking* 1994, s. 25-58. 20 s

Joel Boaz 1999. Pioneers in the Mesolithic. The initial occupation of the interior of eastern Norway. I *The Mesolithic of Central Scandinavia*. Universitetets oldsaksamlings skrifter 22, s. 125-152. 25 s

Anders Hesjedal 1992. Veideristninger i Nord-Norge, datering og tolkningsproblematikk. *Viking* 1992, s. 27-54. 25 s

Signe E. Nygaard 1995. Steinalderen i Sør-Norge. Et debattinnlegg. I *Steinalderkonferansen i Bergen 1993*. Arkeologiske skrifter 8, s. 12-26. 13 s

Asle Bruen Olsen og Sigmund Alsaker 1984. Greenstone and diabase utilization in the Stone Age of western Norway. *Norwegian archaeological review* 17, s. 71-103. 30 s

Kristian Pettersen 1999. The Mesolithic of southern Trøndelag. I *The Mesolithic of central Scandinavia*. Universitetets oldsaksamlings skrifter ny rekke 22, s. 153-166. 13 s

Morten Ramstad 2000. Brytinga mellom nord og sør – ei faghistorisk analyse med utgangspunkt i Møre i yngre steinalder. *Primitive tider* 2000, s. 54-79. 25 s

Kalle Sognnes 1994: Ritual landscapes: towards a reinterpretation of Stone Age rock art in Trøndelag, Norway. *Norwegian archaeological review* 27, s. 29-50. 21 s

Inger Storli 1993. Fra "kultur" til "natur". Om konstitueringa av den "arktiske" steinalderen. *Viking* 1993, s. 7-22. 20 s

Hans Christian Søborg 1988. Knivskarpe grenser for skiferbruk i steinalderen. *Festskrift til Anders Hagen*. Arkeologiske skrifter 4, s. 225-140. Bergen. 15 s

Einar Østmo 2000. Elleve trønderske steinøkser. Traktbegerkulturen nordafjells. *Primitive Tider* 2000, s. 80-100. 20 s

BRONSEALDER:

Egil Bakka 1994. *Arktisk og nordisk i bronsealderen i Nordskandinavia*. Miscellanea 25 (2. opplag). Trondheim. 41 s

Hans Bolin 1999. Kulturlandskapets korsvägar: mellersta Norrland under de to sista årtusenden f .Kr. *Stockholm studies in archaeology* 19, s. 97-186. 90 s

Kalle Sognnes 1993. The role of rock-art in the BronzeAge and Early Iron Age in Trøndelag, Norway. *Acta archaeologica* 63, s. 157-188. 31 s

Einar Østmo 1998. Hester, båter, menn. En statusrapport fra bronsealderen. *Viking* 1998, s. 71-98. 25 s

JERNALDER:

Birgitta Berglund 1994. Saga, sentra og kystbosetning. *Helgeland historie* 2, s. 27-63. 45 s

Birgitta Berglund 2000. Sentra, maktkamp og kontakt: arkeologiske strandhogg. *Trondheimsfjorden*, s. 240-262. Trondheim. 20 s

Oddmund Farbregd 1979. Perspektiv på Namdalens jernalder. *Viking* 1979, s. 20-80. 40 s.

Geir Grønnesby 1999. Eldre jernalders hus og hall på Hovde i Trøndelag. *Viking* 1999, s. 69-80. 10 s

Olav Sverre Johansen & Tom Søbstad 1977. De nordnorske tunanleggene fra jernalderen. *Viking* 1977, s. 9-56. 50 s

Trond Løken 2001. Oppkomsten av den germanske hallen – hall og sal i eldre jernalder i Rogaland. *Viking* 64, s. 49-86. 24 s

Lyder Marstrander 1983. *Inntrøndelag i romertid: gravfunn og bosetning*. Gunneria 43, s. 118-151. Trondheim. 33 s

Per H. Ramqvist 2001. Utbytesystem under det första årtusendet e.Kr. Idéer från tre mellannorrländska älvor. *Fornvännen* 2001, s. 1-22. 22 s

Jørn Sandnes 1967. Trøndelags eldste politiske historie. *Historisk tidsskrift* 46, s. 1-20. 20 s

Kalle Sognnes 1998. Trondheimen før Nidaros. *Historisk tidsskrift* 77, s. 317-335. 18 s

Brit Solli 1995. Fra hedendom til kristendom. Religionsskiftet i Norge i arkeologisk belysning. *Viking* 1995, s. 23-48. 20 s.

Lars F. Stenvik 1979. Samer og nordmenn sett i lys av et uvanlig gravfunn fra Saltenområdet. *Viking* 1979, s. 127-137. 10 s

Lars F. Stenvik 1988. Tidlig jernproduksjon i Midt-Norge. *Nordkalotten i en skiftende värld*, s. 99-119. 20 s

Lars F. Stenvik 1989. Nytt lys på en gammel historie. Stiklestad sett i et arkeologisk perspektiv. *Verdal historielags årbok* 1989, s. 18-28. 11 s

Lars F. Stenvik 2001. *Skei – et maktsenter fram fra skyggen*. Vitark 2, s. 63-74. Trondheim. 12 s

Inger Storli 2001. 'Tunanleggenes rolle i nordnorsk jernalder. *Viking* 64, s. 87-111. 15 s

Helge Sørheim 1997. *En høvdings gård – en høvdings grav. Et vikingtids båtgrav på Egge i Steinkjer, Nord-Trøndelag*, Gunneria 72, s. 68-74. 6 s

Birgitta Wik 1983. *Tunanlegget på Tjøtta. En økonomisk og demografisk studie*. Gunneria 44, s. 85-109. 15 s

Inger Zachrisson 1986. Saami and Nordic. *In honorem Evert Baudou*. Archaeology and environment 4, s. 187-196. 9 s

Totalt ca. 1500 sider

STEINALDER (MIDT-NORGE I NORDEN) MED FOKUS PÅ EMPIRI OG METODE

Målsetting:

Forberedende studier for evt. hovedfagsprosjekt på steinalder. Fokus på empiri og metode, primært med utgangspunkt i Midt-Norge, men med forgreininger i et overregionalt perspektiv (Norden).

Empiri:

Morfologi spaltet stein

Steinteknologi

De vanligste råstofftyper

Arkeologiske hovedlinjer: Hovedfokus Midt-Norge, men i overregionalt perspektiv mot Nord-Norge, Vest-Norge og indre Øst-Norge (spesielt) og Norden. Forskningshistorie, kronologisk riss, utviklingstrekk i materiell kultur, næringsmønster, samfunnsstruktur og bosetning

Naturhistorisk riss: Klimautvikling, vegetasjon, strandforskyvning

Metode:

Bør omfatte de vanligste metodene i steinalderforskningen:

Lokaliseringsmetoder og landskapsstudier, Morfologisk klassifisering, typologi og relativ datering, Slitespor-analyse, Sammensetting av spaltet stein,

Operasjonskjede-analyse, Eksperimentell produksjon og bruk av steinredskaper, Utvalg av naturvitenskapelig metode.

PENSUM

Anundsen, K. 1996: The physical conditions for earliest settlement during the last deglaciation in Norway. I: Larson, L. (red) *The earliest settlement in Scandinavia. Acta Archaeologica Lundensia* nr 24. 9 sider

Bakka, E. & Kaland, P. E. 1971: Early Farming in Hordaland, western Norway. Problems and Approaches in Archaeology and Pollen Analysis. *Norwegian Archaeological Review* 4 (2), 1-36. 1971. 29 s.

Ballin, T.B. 1996: Klassifikasjonssystem for stenartefakter. *Varia* 36. Oslo. 30 sider

Bang Andersen, S. 2003: Southwest Norway at the Pleistocene / Holocene Transition: Landscape Development, Colonization, Site Types, Settlement Patterns. *Norwegian Archaeological Review*, Vol. 36/1, 5– 27. 18 sider

Bergsvik, K. A. 1995: Bosetningsmønstre på kysten av Nordhordland i steinalder. En geografisk innfallsvinkel. *Arkeologiske skrifter, Arkeologisk inst., Bergen Museum*, Nr. 8. Steinalderkonferansen i Bergen 1993, 95 - 111. 11 sider

Bergsvik, K. A. 2000: A New Reference System for Classification og Lithic Raw Materials: A Case Study from Skatestraumen, Western Norway. *The Mesolithic of Central Scandinavia. Univ. Oldsaksaml. Skr. Ny rekke 22.* Oslo 2000. 10 sider.

Bergsvik, K. A. & Olsen, A. B. 2003. Traffic in Stone Adzes in Mesolithic Western Norway. In Larsson, L., Kindgren, H., Knutsson, K., Loeffler, D., and Åkerlund, A. (eds.), *Mesolithic on the Move. Papers presented at the Sixth International Conference on the Mesolithic in Europe, Stockholm 2000*, 395-404. Oxbow Books. 7 sider

Bjerck H. B. 2000: Stone Age settlement on Svalbard? A re-evaluation of previous finds and results of a recent field survey. *Polar Record 36 (197)*, 97-122. Cambridge. 18 s.

Bjerck, H. 1995: The North Sea continent and the pioneer settlement of Norway. I: Fischer, A. (red.) *Man and Sea in the Mesolithic*, 131-144. Oxbow Monograph 53. 10 sider

Bjerck, H. B. 1986/1987: The Fosna-Nøstvet problem. A consideration of Archaeological units and chronozones in the south Norwegian Mesolithic Period. *Norwegian Archaeological Review 19(2)*, 103-122. Oslo 1986. Comments on «The Fosna-Nøstvet problem». Reply to Comments. *Norwegian Archaeological Review 20(1)*, 31-45. Oslo 1987. 25 sider

Boaz, J. 1998: Hunter-Gatherer, Site Variability: Changing patterns of site utilization in the interior of eastern Norway, between 8000 and 2500 BP. Universitetets Oldsaksamlings Skrifter, Ny rekke Nr. 20, Oslo. 28 s

Boaz, J. 2000: Pioneers in the Mesolithic: The Initial Occupation of the Interior of Eastern Norway. *The Mesolithic of Central Scandinavia. Univ. Oldsaksaml. Skr. Ny rekke 22.* Oslo. 20 sider.

Bruen Olsen, A. 1995: Fangstsedentisme og tidlig jordbrukspraksis i vestnorsk yngre steinalder belyst ved undersøkelsene i Kotedalen, Radøy, Hordaland. *Arkeologiske skrifter, Arkeologisk inst., Bergen Museum*, Nr. 8. Steinalderkonferansen i Bergen 1993, 111 - 131. 12 sider

Damm, C. 1991: The Danish Single Grave Culture - Ethnic Migration or Social Construction. *Journ. Of Danish Archaeology 10*, 199-204. 5 sider

Engelstad, E. 1984: Diversity in Arctic Maritime Adaptations. *Acta Borealia 2/1984*, 3-25. 15 sider

Engelstad, E. 1989: Mesolithic House sites in Arctic Norway. I Bonsall, C. (red), *The Mesolithic in Europe.* Univ. Of Edinburg Press, 331-337. 5 sider

- Fischer, A.** 1996: At the border of human habitat. The late Palaeolithic and early Mesolithic in Scandinavia. I: Larson, L. (red) *The earliest settlement in Scandinavia. Acta Archaeologica Lundensia* nr 24. 16 sider
- Fischer, A., P.Vemming Hansen & P. Rasmussen** 1988: Macro and Micro Wear Traces on Lithic Projectile Points. *Journ. Of Danish Archaeology*, 3/1988, 19-46. 17 sider
- Forsberg, L.** 1989. Economic and Social Change in the Interior of Northern Sweden 6000 BC-1000 AD. I: *Approaches to Swedish Prehistory*. BAR 500:55-78. 20 sider
- Gjerland, B.** 1988: Analyse av bergartsøksar og meislar sin praktiske funksjon. *AmS-Skrifter*, 12, 73-82. Stavanger. 9 sider
- Gjerland, B.** 1990: Raw Materials Used in the Production of Stone Adzes in Western Norway. *Univ. Oldsaksaml. Årbok* 1989/1990, 73-85. 8 sider
- Gustafson, L.** 1988: Fjellpionerene. *Arkeologiske Skrifter, Historisk museum* 4. Bergen. 10 sider
- Gustafson, L.** 1990: Bukkhammeren, en beverfangstplass i Innerdalen, Kvikne. *Viking* 1990, 21-50. 20 sider
- Helskog, K.** 1984: Younger Stone Age Settlements in Varanger. *Acta Borealia* 1984/1, 39-69. 23 sider
- Hjelle, K.L.** 1995: Boplassavsetninger og pollenanalyse, et eksempel fra Kotedalen. *Arkeologiske skrifter, Arkeologisk inst., Bergen Museum, Nr. 8*. Steinalderkonferansen i Bergen 1993, 187 - 203. 12 sider
- Hufthammer, A. K.** 1995: Tidlig husdyrhold i Vest-Norge. *Arkeologiske skrifter, Arkeologisk inst., Bergen Museum, Nr. 8*. Steinalderkonferansen i Bergen 1993, 203-220. 12 sider
- Fuglestedt, I.** 2003: Enculturating the Landscape beyond Doggerland. I Larsson, L., H.Kindgren, K.Knutsson, D.Loeffler & A.Åkerlund (eds.) *Mesolithic on the Move*. Oxbow Books. 4 sider
- Indrelid, S.** 1975: Problems Relating to the Early Mesolithic Settlement of Southern Norway. *Norw. Archaeol. Rev.* Vol 8/1, 1-18. 15 s.
- Indrelid, S.** 1994: Fangstfolk og bønder i fjellet - bidrag til Hardangerviddas førhistorie 8500-2500 år før nåtid, *Universitetets Oldsaksamlinger Skrifter - Ny rekke* nr. 17 . Oslo. (Side 231- 311: "Menneskenes utnyttelse av Hardangervidda 8500-2500 år før nåtid" og "Hardangerviddas bosetning i en videre kultursammenheng"). 70 sider

Johansen, A. B. & I.Undås 1992: Er Blomvågmaterialiet et boplassfunn? *Viking* 1992, 9-26. 14 sider

Johansen, O. S.: Early Farming North of the Arctic Circle. *Norwegian Archaeological Review* 12(1), 22-32. 1979. 7 s

Johansen, O.S. & K.D.Vorren 1986: The Prehistoric Expansion og farming into Arctic Norway: A chronology based on 14C dating. *Radiocarbon* 28 (2A), 739-747. 6 sider

Johansson, A. Degn 2000: *Ældre steinalder i Norden*. SDA. 150 sider

Jussila, T. & H. Matiskainen 2003: Mesolithic Settlement in the Preboreal period in Finland. I Larsson, L., H.Kindgren, K.Knutsson, D.Loeffler & A.Åkerlund (eds.) *Mesolithic on the Move*. Oxbow Books. 3 sider

Knutsson, K. 1998: Convention and lithic analysis. I (Holm, L. & K.Knutsson (red.) *Proceedings from the Third Flint Alternatives Conference at Uppsala, Sweden, October 18-20, 1996. Occasional Papers in Archaeology*16, 71-95. Uppsala 17 sider

Knutsson, K., P. Falkenström, & K.-F. Lindberg 2003: Appropriation of the Past. Neolithisation in the Northern Scandinavian Perspective. . I Larsson, L., H.Kindgren, K.Knutsson, D.Loeffler & A.Åkerlund (eds.) *Mesolithic on the Move*. Oxbow Books. 15 sider

Larson, L. 1996: "The colonization of South Sweden during the deglaciation". I: Larson, L. (red) *The earliest settlement in Scandinavia. Acta Archaeologica Lundensia* nr 24. 13 sider

Larsson, L. 1995: Man and sea in Southern Scandinavia during the Late Mesolithic. The role of cemeteries in the view of society. I: Fischer, A. (red.) *Man and Sea in the Mesolithic*, 95-104. Oxbow Monograph 53. 8 sider

Larsson, L. 1989: Big Dog and Poor Man. Mortuary Practices in Mesolithic Societies in Southern Sweden. *Approaches to Swedish Prehistory*, 211-223. B.A.R. Oxford 1989. 12 sider

Larsson, L. 1990: The Mesolithic of Southern Scandinavia. *Journal of World Prehistory*, Vol. 4, No. 3, 257-309. Plenum Publishing, New York. 49 s.

Lindgren, Ch. 1998: Shapes of quarts and shapes of minds. I (Holm, L. & K.Knutsson (red.) *Proceedings from the Third Flint Alternatives Conference at Uppsala, Sweeden, October 18-20, 1996. Occasional Papers in Arcaeology* 16, 95-103. Uppsala 6 sider

- Møller, J.** 1995: Isnedsmelting og strandforskyvning i Midt-Norge. Metoderedskap i utforskningen av strandnær bosetning gjennom tidene. *Spor* 1995/1., 4-9. Trondheim. 3 s.
- Narmo, L. E.** 1993: Steinalder på Romsdalskysten. *Romsdalsmuseets Årbok* 1993, 9-35. Molde. 20 sider
- Nummedal, A.** 1933: Kan det finnes flintplasser på kyststrekningen mellom Kristiansand og Ålesund? *Naturen* 1933 Bergen museum. 16 sider
- Nunes, M.** 1998: Slates, the "Plastics" of Stone Age Finland.I (Holm, L. & K.Knutsson (red.) *Proceedings from the Third Flint Alternatives Conference at Uppsala, Sweden, October 18-20, 1996. Occasional Papers in Archaeology* 16, 105-125. Uppsala. 10 sider
- Nygaard, S.** 1990: The Stone Age of Northern Scandinavia: A Review. *Journal of World Prehistory*, Vol. 3, No. 1, 71-116. Plenum Publishing, New York. 43 sider
- Nærøy, A. J.** 2000: *Stone Age Living Spaces in Western Norway*. BAR International Series 857. 200 s.
- Olausson, D.** 1998: Battleaxes: Home-made, Made to Order or Factory Products? I (Holm, L. & K.Knutsson (red.) *Proceedings from the Third Flint Alternatives Conference at Uppsala, Sweden, October 18-20, 1996. Occasional Papers in Archaeology* 16, 125-140. Uppsala. 10 sider
- Olausson, D.** 2001: Review of "Stone Age Living Spaces in Western Norway". *Norw. Archaeological Review*, 34/1, 53-57. 5 sider
- Pettersen, K.** 2000: The Mesolithic in Southern Trøndelag. *The Mesolithic of Central Scandinavia. Univ. Oldsaksaml. Skr. Ny rekke* 22. Oslo. 11 s.
- Prescott, C. & Walderhaug, E.** 1996. The last Frontier? Processes of Indo-Europeanization in Northern Europe. The Norwegian Case. *Journal of Indo-European Studies*. Vol. 23, No 3-4, s. 257-278. 21 sider
- Prescott, C.** 1996: Was there really a Neolithic in Norway? *Antiquity* 70, 77-87. 10 sider
- Price, T. Douglas** 1985: The Reconstruction of Mesolithic Diets. I: Bonsall, C. (red.), *The Mesolithic of Europe*, 48-60. John Donald Publishers, Edinburgh. 12 s.
- Ramstad, M.** 2000: Brytinga mellom nord og sør. *Primitive tider*. Oslo. 20 sider

Renouf, M. A. P. 1999: Sedentary coastal hunter-fishers: an example from the Younger Stone Age of Arctic Norway. I: Bayley, G. & J. Parkington (red) *The Archaeology of Prehistoric Coastlines*, 100-113. Cambridge Univ Press. Cambridge. 11 sider

Scanche, K. 1995: Var det store landsbyer i Finnmark i Yngre steinalder. Debattinnlegg med utgangspunkt i bosetningsspor fra ca 2000 f. Kr. *Arkeologiske skrifter, Arkeologisk inst., Bergen Museum*, Nr. 8. Steinalderkonferansen i Bergen 1993, 174 - 187. 12 sider

Sjurseike 1997: Strategi for norsk steinalderforskning år 1995-2000. Hvor står vi - hvor går vi? *Univ. Oldsaksaml. Årbok 1996-1996*, 41-52. 8 sider

Skar, Birgitte og Sheila Coulson 1986: Evidence of Behaviour from Refitting-A Case Study. *Norwegian Archaeological Review*, Vol. 19, No. 2, 90-102. 10 s.

Solem, T. & J. O. Solem 1997: Shoreline displacement on the coast of Sør-Trøndelag and Møre og Romsdal, central Norway; a botanical and zoological approach. *Norsk geologisk tidsskrift* 77/3, 193 - 202. 9 sider

Svendsen, J. I., & J. Mangerud 1987: Late Weichselian and Holocene sea-level history for a cross-section of Western Norway. *Journ. Of Quaternary Science* (1987) 2, 113-132. 15 sider

Søborg, H. C. 1988: Knivskarpe grenser for skiferbruk i steinalderen. *Arkeologiske Skrifter* No. 4-1988, 225-241. Historisk museum, Bergen. 12 s.

Thommesen, T. 1996: "The early settlement of Northern Norway". I: Larson, L. (red) *The earliest settlement in Scandinavia. Acta Archaeologica Lundensia* nr 24. 6 sider

Valentin Eriksen, B. (red,) 2000: *Flintstudier. En håndbog i systematiske analyser af flintinventarer*. Århus. 250 s.

Woodman, P. 1992: The Komsa Culture. *Acta Archaeologica* 63, 57-76. 17 sider

Totalt ca. 1520 sider

ARK 2220 FELTARKEOLOGISK METODE II

Pensumliste for emnet er under utarbeidelse og vil være klar ved semesterstart.

ARK 3312 ARKEOLOGIEN I SAMFUNNET

PENSUM

GENERELL INNLEDNING

Gjessing, Guttorm 1974: *Arkeologi, nasjonalisme og politikk*. Kontaktstensil 4 (1974), s 19-28. Oslo 1974. 10 sider.

Keller, Christian: *Arkeologi og samfunn – virkelighetsflukt eller samfunnsforming?* Oslo 1978. 104 sider.

Shanks, M. og C. Tilley: "Archaeology into the 1990s" (med diskusjonsinnlegg og svar). I: *Norwegian archaeological review* 22 no 1 (1989), s 1-53. 53 sider.

Siegel, Bernhard J: "External Factors and Archaeology." I: *The Limitations of Archaeological Thought*, T Shay & J Clottes (ed), s 83-103. Liege 1992. 21 sider.

DET EUROPEISKE MARERITTET

NAZISTISK ARKEOLOGI

Arnold, Bettina 1990: "The past as propaganda: totalitarian archaeology in Nazi Germany." I: *Antiquity* 64 (1990), s 464-478. 13 sider.

Hagen, Anders 1986: "Arkeologi og politikk." I: *Viking* 50 (1986), s 169-179. 10 sider.

McCann, W J 1990: "'Volk und Germanentum'. The Presentation of the Past in Nazi Germany." I: *The politics of the Past*, eds P Gathercole & D Lowenthal, s. 74-88. London 1990. 11 sider.

Nordenborg Myhre, Lise 1994: "Arkeologi og nazisme – en faglig okkupasjon." Kap 5. I: *Arkeologi og politikk*. I: *Universitetets oldsaksamling Varia* 26, s 95-139. Oslo 1994. 25 sider.

SOVJETISK ARKEOLOGI

Miller, Mikhail 1956: *Archaeology in the USSR*. Part III, A, C, F. Part IV A, Part V A. London 1956. 35 sider.

Møllenus, Kristen R. 1965: "Språk, etnogenetikk og arkeologi." I: *Viking* 29 (1965), s 191-197. 7 sider.

Trigger, Bruce: "Soviet archaeology." Kap 6. I: *A history of archaeological thought*, s 207-243. 36 sider.

Stalsberg, Anne 1988: "The Scandinavian Viking Age finds in Rus'." I: *Bericht der Römisch-Germanischen Kommission* 69, s 448-471. Frankfurt am Main 1988.

Avdusin, D. A. 1988: "Den moderne antinormannisme." I: *Voprosy istorii* 1988: 7, s 23-34. 12 sider. Norsk oversettelse i kompendium.

Lebedev, N.: *Fedrelandsarkeologiens historie 1700-1917*. Konklusjon: *Hovedetappene i utviklingen av den sovjetiske arkeologi og dens forhold til den førrevolusjonære arv (1919-1991)*. Norsk oversettelse i kompendium. Ca 30 sider.

Novosel'cev, P. 1933: "Historiens verden eller historiens myte?" I: *Voprosy istorii* 1993: 1, s 23-30. Norsk oversettelse i kompendium. 7 sider.

TEMA: DEN NORDISKE USKYLDEN

Johansen Kleppe, Else: "Brug og misbrug af etnisitetsbegrepet i arkeologisk forskning." I: *Arkeologisk museum i Stavanger varia* 15, s 19-28. 5 sider.

Kristiansen, Kristian 1990: "Fortidens Kraft og Kæmpestyrke." I: *Brugte historier*, ed L Hedeager & K Schousboe, s 187-218. København 1990. 32 sider.

Olsen, Bjørnar 1986: "Norwegian archaeology and the people without «prehistory», or How to create a myth of a uniform past." I: *Archaeological review from Cambridge* 5: 2 (1986), s 25-42. 18 sider.

Olsen, Bjørnar 1991: "Kjemøyfunnenes (virknings)historie og arkeologi." I: *Viking* 54 (1991), s 65-85. 21 sider.

TEMA: KOLONIALISME OG RASISME

Bandaranaike, Senake 1977: "Arkeologi och imperialism." Kap 1. I: *Arkeologi och imperialism*, s 26-61. Stockholm 1977. 35 sider.

Creamer, Howard 1990: "Aboriginal perceptions of the past: the implications for cultural resource management in Australia." I: *The politics of the past*, P. Gathercole & D. Lowenthal (eds), s 130-140. London 1990. 9 sider.

Feder, Kenneth L. 1990: "The myth of the moundbuilders." Kap 7. I: *Frauds, myths, and mysteries*, s 95-114. Mountain view 1990. 19 sider.

Gamble, Clive 1993: "Ancestors and agendas." I: *Archaeological theory: who sets the agenda?* N Yoffee & A Sherratt (eds), s 39-49. Cambridge 1993. 11 sider.

Murray, Tim 1993: "Communication and the importance of disciplinary communities: who owns the past?" I: *Archaeological theory: who sets the agenda?* N Yoffee & A Sherratt (eds), s 105-114. Cambridge 1993. 10 sider.

O'Regan, Stephen 1990: "Maori control of the Maori heritage." I: *The politics of the past*, P Gathercole & D Lowenthal (eds), s 130-140. London 1990. 10 sider.

Trigger, Bruce 1989: "The imperial synthesis." Kap 4. I: *A history of archaeological thought*, s 110-147. Cambridge 1989. 38 sider.

POLITISKE TRENDER I DAG

Shay, Thalia 1989: "Israeli archaeology — ideology and practice." I: *Antiquity* 63 (1989), s 768-772. 5 sider.

Shnirelman, Victor A. "Alternative prehistory." I: *Journal of European archaeology* 3: 2, s 1-20 20 sider.

Syon, Danny 1992: "Confessions of a nationalist archeologist." I: *The limitations of archaeological thought*, s 39-45 ed. T. Shay & J. Clottes. Liege 1992. 5 sider.

HVEM SIN FORTID?

Bender Jørgensen, L. 1999: "Whose Heritage? The Archaeology of Roman Egypt", i: A. Gustafsson & H. Karlsson (red): *Glyfer och arkeologiska rum - en vänbok till Jarl Nordbladh*, GOTARC Series A, vol. 3, s. 21-29. 6 sider.

Graves-Brown, P., Jones, S. & Gamble, C. (red) 1996: *Cultural Identity and Archaeology. The Construction of European Communities*. Routledge, London. Hele bogen. (270 sider incl. billeder etc, beregnet 200 s.).

Mahler, D., Paludan-Müller, C. & Stummann Hansen, S. 1983: *Om arkeologi. Forskning, formidling, forvaltning - for hvem?* Hans Reitzel. Hele boken. 107 sider.

Schanche, A. & Olsen, B. 1983: " Var de alle nordmenn? En etnopolitisk kritikk av norsk arkeologi", *Kontaktstensil* 22-23, Tromsø 1983, s. 115-147. 26 sider.

Schnapp, A. 1996: *The Discovery of the Past*. British Museum Press. Hele boken. 201 sider.

Selkirk, A. 1997: *Who Owns the Past? Grass Roots Critique of Heritage Policy*. Adam Smith Institute, London, s 1-31. 30 s.

Svestad, A. 1995: *Oldsakernes orden. Om tilkomsten av arkeologi*. Universitetsforlaget. Hele boken. 197 sider.

KULTURMINNEVERNET

Omland, A. 1999: "Kulturminnevern og demokrati: Problematikk omkring meningskontroll og vestliggjøring av kulturminner", *Primitive tider* 1999, s. 82-98. 12 sider

Skeates, Robin 2000. *Debating the Archaeological Heritage*. Duckworth. 124 sider

Veileder. Kulturminner og Kulturmiljøer, Plan-og Bygningsloven. Riksantikvarens Rapporter nr. 29, 2001. 65 sider.

Til sammen ca 1598 sider

ARK 3313 ARKEOLOGISK FORSKNINGSTEORI

PENSUM

Andersson, A.-C. 1999: "Agent A med licens att tolka förhistorien", i: A. Gustafsson & H. Karlsson (red): *Glyfer och arkeologiska rum - en vänbok till Jarl Nordbladh*, GOTARC Series A, vol. 3, s. 351-373. 22 sider.

Baudou, E. 1991: "Hur den arkeologiska forskningen styrs i Sverige." I: *Arkeologi och makt*. Lund, Inst. of Arch. Report Series 40, s 75-84. 7 sider.

Bender Jørgensen, L. 1999: "Whose Heritage? The Archaeology of Roman Egypt", i: A. Gustafsson & H. Karlsson (red): *Glyfer och arkeologiska rum - en vänbok till Jarl Nordbladh*, GOTARC Series A, vol. 3, s. 21-29. 6 sider.

Christophersen, A. 2000: " 'He is dead, but he won't lay down'. Om globalt kulturminnevern, lokalt demokrati og vestlig kulturimperialisme". I: *Primitive tider*. s. 162-166. 5 sider

Daa, K., Dahlerup Koch, H., Gonzales, M., Heidemann Lutz, L., Näsman, U., Randsborg, K., Sørensen, M. 2000: Debat om amatørisme og bruk af amatører i dansk arkeologi. *Magisterbladet* Nr. 3, 5, 6, 7 og 8. 5 sider.

Hesjedal, A. 1999: "Fra tekst til tekst - eller hvordan forhistorien ble til en katalog", i: A. Gustafsson & H. Karlsson (red): *Glyfer och arkeologiska rum - en vänbok till Jarl Nordbladh*, GOTARC Series A, vol. 3, s. 253-265. 12 sider.

Holtorf, C. 1998: "The Past as a Renewable Resource." I: *Arkeologen* nr 5-6, 1998, s 4-9. 5 sider.

Johansen, A. B. 1983: "Problemer i svensk arkeologi." I: *Fornvännen* 78, s 43-47. 5 sider.

Jones, A. 2002: "Archaeological Theory and Scientific Practice." I: *Topics in Contemporary Archaeology*. Cambridge University Press. Hele boken. 180 sider.

Kristiansen, K 1992: " 'The strength of the past and its great might'; an essay on the use of the past." I: *Journal of European Archaeology* vol. 1,1, s 3-32. 27 sider.

Kristiansen, K 1996: "Old Boundaries and New Frontiers. Reflections on the Identity of Archaeology." I: *Current Swedish Archaeology* Vol. 4, s 103-122. 9 sider.

Mahler, D., Paludan-Müller, C. & Stummann Hansen, S. 1983: *Om arkeologi. Forskning, formidling, forvaltning - for hvem?* Hans Reitzel. Hele boken. 107 s.

Myhre, B. 1991: "Theory in Scandinavian Archaeology since 1960: a View from Norway." I: *Archaeological Theory in Europe*. I Hodder (red), Routledge, s 161-186. 16 sider.

Näsman, U. 1995: "Finns en nordisk tradition i dagens nordiska arkeologi?" I: *Nicolay* nr. 65/66, s 9-15. 6 sider.

Nordenborg Myhre, L. 1994: "Arkeologi og Politikk. En arkeo-politisk analyse av faghistoria i tiden 1900-1960." I: *Varia* nr 26. Kap 5. s. 95-139. 25 sider.

Olsen, B. 2002: "Divided we stand." I: "Archäologien Europas/Archaeologies of Europe." Biehl, P. F. et.al. (red). I: *Tübringer Archäologische Taschenbücher 3*. Ca. 20 sider.

Omland, A. 1999: "Kulturminnevern og demokrati: Problematikk omkring meningskontroll og vestliggjøring av kulturminner", *Primitive tider* 1999, s. 82-98. 12 sider

Randsborg, K. 1989: "Archaeology in the twentieth century - a Scandinavian view." I: *Acta Archaeologica*. s 151-164. 12 sider.

Rathje, W. og Schiffer, B. 1982: *Archaeology*. Harcourt Brace Jovanovich Publishers, kap. 5, 6, 7, 8 og 9. s. 105-295. 190 sider.

Schanche, A. & Olsen, B. 1983: " Var de alle nordmenn? En etnopolitisk kritikk av norsk arkeologi", *Kontaktstencil* 22-23, Tromsø 1983, s. 115-146. 26 sider.

Selkirk, A. 1997: *Who Owns the Past? Grass Roots Critique of Heritage Policy*. Adam Smith Institute, London, s 1-31. 30 s.

Solli, B. 1996: "Fortiden er et annet sted. Om arkeologi og kulturminnevern, røtter og føtter." I: *Norsk antropologisk tidsskrift* . 1996/2, s 79-90. 12 s.

Svestad, A. 1995: *Oldsakernes orden. Om tilkomsten av arkeologi*. Universitetsforlaget. Hele boken. 197 sider.

Thomas, J. (red) 2000: *Interpretive Archaeology, a reader*. Leicester University Press. Hele boken. 560 sider.

Thrane, H. 1992: Status 1991. *Dansk forhistorisk arkæologi gennem de sidste 25 år, nu og i 2001*. København, s 41-53. 8 sider.

Totalt ca. 1500 sider

HF ARK 3317   TEKNOLOGIENES ARKEOLOGI II

PENSUM

Obligatorisk del

Dobres, M.-A. 2000: *Technology and Social Agency. Outlining a Practice Framework for Archaeology.* Blackwell: Oxford. S. 1-230. 220 sider.

Guttorm, G. 2001: *Duodji Bálgát – en studie i duodji. Kunsthåndverk som visuell erfaring hos et urfolk.* Dr.art. avhandling, Universitetet i Tromsø, Kap. 4: Erfaring og duodji. S. 45-62. 18 sider.

Ingold, T. 2000: *The Perception of the Environment. Essays in livelihood, dwelling and skill.* Routledge: London/New York. Part III: Skill. S. 289-419. 120 sider.

Latour, B. 1999: *Pandora's hope. Essays on the Reality of Science Studies.* Harvard University Press: Cambridge Mass/London. Chapter 2: Circulating Reference. S. 24-80. 55 sider.

Molander, B. 1993 [1996]: *Kunnskap i handling.* Daidalos: Gøteborg. 300 sider

Polanyi, M. 1958 [1962]: *Personal Knowledge. Towards a Post-critical Philosophy.* University of Chicago Press. Chapter 4, Skills. S. 49-65. 16 sider.

Polanyi, M. 1966 [1983]: *The Tacit Dimension.* Peter Smith: Gloucester, Mass. Chapter 1, Tacit knowing. s. 1-25. 25 sider.

Ryle, G. 1949 [2000]: *The Concept of Mind.* The University of Chicago Press. Chapter II: Knowing how and knowing that. S. 25-61. 36 sider.

790 sider

Valgfri del, utarbeides av studenten i samarbeid med veileder med utgangspunkt i tema for masteroppgave. Bør gi en teoretisk og metodisk ramme om oppgaven.

ca. 750 sider

Kursorisk:: eksempler på ferske doktoravhandlinger om teknologiernes arkeologi

Englund, L.-E. 2002: *Blästbruk. Myrjärnshanteringens förändringar i ett långtidsperspektiv*. Jernkontorets Bergshistoriska Skrifter nr. 40. Stockholm.

Petersson, B. 2003: *Föreställningar om det förflutna. Arkeologi och rekonstruktion*. Nordic Academic Press, Box 1206, SE-221 05 Lund, Sweden. 496 s.

Planke, T. 2001: *Tradisjonsanalyse : en studie av kunnskap og båter*. (Acta humaniora nr 117). Det historisk-filosofiske fakultet, Universitetet i Oslo : Unipub. 364 s

Wendrich, W. Z. 1999: *The World According to Basketry. An Ethno-archaeological Interpretation of Basketry Production in Egypt*. Centre for Non-Western Studies, Leiden. 500 sider.

ARK 3318 ARKEOLOGI MED ANNEN SPESIALISERING

Studentene skal selv, med veiledning av en faglærer, legge opp gjeldende pensum. Pensumet må være godkjent av instituttet senest to måneder før eksamen kan avlegges.

Et alternativ er å avlegge eksamen etter allerede godkjent pensumlitteratur i emnet *Bergkunst i globalt perspektiv*.

BERGKUNST I GLOBALT PERSPEKTIV

PENSUM

GENERELT

Paul G. Bahn 1993: The 'dead wood stage' of prehistoric art studies: style is not enough. *Rock art studies: the post-stylistic era or where do we go from here?* Oxbow monograph 35, s. 51-59. Oxford. (6 s)

Jean Clottes 2002: *World rock art*. Los Angeles. (135 s)

J.B. Deregowski 1995: Perception – depiction – perception and communication: a skeleton key to rock art and its significance (med kommentarer), *Rock art research* 12, s. 3-22. (18 s)

David Groenfeldt 1985: The interpretation of rock art (med kommentarer), *Rock art research* 2, s. 20-46. (25 s)

Ericka Engelstad 2001: Desire and body maps: all the women are pregnant, all the men are virile, but... *Theoretical perspectives in rock art research*, s. 163-289. Oslo. (21 s)

Derek Hodgson 2000: Art, perception and information processing: an evolutionary perspective. *Rock art research* 17, s. 3-34. (30 s)

Robert Layton 1991: *The anthropology of art, second edition*. Cambridge. (239 s)

J. David Lewis-Williams 2001: Monolithism and polysemy: Scylla and Charybdis in rock art research. *Theoretical perspectives in rock art research*, s. 23-39. Oslo. (15 s)

Gro Mandt 2001: Women in disguise or male manipulation? Aspects of gender symbolism in rock art. *Theoretical perspectives in rock art research*, s. 290-311. Oslo. (19 s)

Kalle Sognnes 2001: When rock art comes into being: on the recognition and acceptance of new discoveries (med kommentarer). *Rock art research* 18, s. 75-90. (15 s)

PALEOLITTIKUM

Paul G. Bahn 1988: No sex, please, we're Aurignacians (med kommentarer). *Rock art research* 3, s. 99-120. (20 s)

Jean Clottes 1990: The parietal art of the Late Magdalenian. *Antiquity* 64, s. 527-548. (20 s)

Jean Clottes 1993: Post-stylistic? *Rock art studies: the post-stylistic era or where do we go from here?* Oxbow monograph 35, s. 19-25. Oxford. (5 s)

Margareth W. Conkey 1987: New approaches in the search of meaning? a review of research in 'Palaeolithic art'. *Journal of field archaeology* 14, s. 413-430. (17 s)

David Lewis-Williams 2002: *The mind in the cave*. New York. (290 s)

Steven J. Waller 1993: Sound reflection as an explanation for the content and context of rock art. *Rock art research* 10 (med kommentarer), s. 91-101. (9 s)

EUROPAS POST-PALEOLITTIKUM

Emmanuel Anati 1976: *Evolution and style in Camunian rock art*, s. 33-54. Capo di Ponte. (21 s)

Bevan, Lynn 2000: Women's art, men's art: gender specific image selection in the rock art of Valcamonica. *Signifying place and space: world perspectives of rock art and landscape*. BAR international series 902, s. 103-110. Oxford. (7 s)

Richard Bradley 1999: *Rock art and the prehistory of Europe*. London. (213 s)

Christopher Chippindale 2001: Theory and meaning of prehistoric European rock art: 'informed methods', 'fomal methods' and questions of uniformitarianism. *Theoretical perspectives in rock art research*, s. 68-98. Oslo. (20 s)

Jeremy Dronfield 1995. Subjective vision and the source of Irish megalithic art. *Antiquity* 69: 539-549. (10 s)

Maarten van Hoek 1997: The distribution of cup-and-ring motifs along the Atlantic seaboard of Europe. *Rock art research* 14, s. 3-17. (14 s)

Susan Johnston 1991: Distributional aspects of prehistoric Irish petroglyphs. *Rock art and prehistory*. Oxbow monographs 10, s. 86-95. Oxford. (8 s)

George Nash 1997: Dancing in space: rock art of Campo Lameiro Valley, southern Galicia, Spain. *Semiotics of landscape: archaeology of mind*. BAR international series 661, s. 46-58. Oxford. (11 s)

Roberto Vázquez Rozas 1999: Prehistoric open-air rock art in Galicia, north-west Spain: characteristics and principal iconography. *Rock art research* 16, s. 113-126. (13 s)

Clive Waddington 1998: Cup and ring marks in context. *Cambridge archaeological journal* 8, s. 29-54. (23 s)

AFRIKA

Whitney Davis 1984: Representation and knowledge in the prehistoric rock art of Africa. *The African archaeological review* 2, s. 7-35. (27 s)

Thomas A. Dowson 1988: Revelations of religious reality: the individual in San rock art. *World archaeology* 20, s. 116-127. (10 s)

Hermione Kechagia 1995: The row and the circle: semiotic perspective of visual thinking. *Rock art research* 12, s. 109-116. (8 s)

J. David Lewis-Williams 1982: The economic and social context of southern San rock art. *Current anthropology* 23, s. 429-449. (20 s.)

J. David Lewis-Williams 1984: The empiricist impasse in southern African rock art studies. *The South African archaeological bulletin*. 39, s. 58-66. (7 s)

J. David Lewis-Williams 1987: Art as a window to other worlds. *Suid-Afrikaanse Tydskrift vir Wetenskap* 83, s. 245. (1 s)

J. David Lewis-Williams 1987: A dream of eland: an unexplored component of San shamanism and rock art. *World archaeology* 19, s. 165-176. (10 s)

J.D. Lewis-Williams & T.D. Dowson 1990: Through the veil: the San rock paintings and the rock face. *South African archaeological bulletin* 45, s. 5-16. (12 s)

Sven Ouzman 1998: Towards a mindscape of landscape: rock art as expression of world-understanding. *The archaeology of rock-art*, s. 30-41. Cambridge. (9 s)

AMERIKA

J.J. Brody 1989: Site use, pictorial space and subject matter in late prehistoric and early historic Rio Grande pueblo art. *Journal of anthropological research* 45, s. 15-28. (14 s)

Roy Q. Lewis 1994: Contemporary indigenous use of traditional rock art sites at Yaraque, Bolivia. *Rock art research* 11, s. 3-7. (5 s)

Marjorie Meldrum 1992: Archaeology of the mind: rhythmic and certain elemental petroglyph forms. *Ancient images, ancient thought*, s. 347-356. Calgary. (9 s)

Carol Patterson-Rudolph 1990: *Petroglyphs and pueblo myths of the Rio Grande*. Albuquerque. (120 s)

B.K. Swartz & T. S. Hurlbutt 1994: Space, place and territory in rock art interpretation: An integration of concepts of space and their application to an unusual petroglyph locality in the Great Basin, USA. *Rock art research* 11, s. 13-22. (9 s)

David S. Whitley 2001: Science and the sacred: interpretive theory in U.S. rock art research. *Theoretical perspectives in rock art research*, s. 124-151. (22 s)

AUSTRALIA

Robert G. Bednarik 1986: Parietal finger markings in Europe and Australia. *Rock art Research* 3. (med kommentarer) s. 30-61. (30 s)

John Clegg 1991: Pictures and pictures of... *Rock art and prehistory*. Oxbow monograph 10, s. 109-111. Oxford. (3 s)

Natalie R. Franklin 1986: Stochastic vs. emblematic: an archaeologically useful method for the analysis of style in Australian rock art. *Rock art research* 3, s. 121-124. (4 s)

Robert Layton 1992: *Australian rock art: a new synthesis*. s. 1-30. (30 s)

Ken Mulvaney 1996: What to do on a rainy day: reminiscences of Mirriuwung and Gadjerong artists. *Rock art research* 13, s. 3-20. (18 s)

Paul S. C. Taçon 2001: Theory building and model making in Australian rock art research. *Theoretical perspectives in rock art research*, s. 110-123. Oslo. (10 s)

ASIA

Zbigniew Jasiewicz & Andrzej Rozwadowski 2001: Rock paintings – wall paintings: new light on art tradition in Central Asia. *Rock art research* 18, s. 3-14. (11 s)

Dario Novellino 1999: Towards an understanding of Päläqwan rock drawings: between visual and verbal expression. *Rock art research* 16, s. 3-24. (21 s)

Tang Huisheng 1989: A study of petroglyphs in Qinghai Province, China. *Rock art research* 6, s. 3-10. (7 s)

Tang Huisheng 1993: Theory and method in Chinese rock art studies. *Rock art research* 10, s. 83-90. (9 s)

Wang Ningsheng 1984: An introduction to rock paintings in Yunnan province (People's Republic of China). *Rock art research* 1, s. 75-90. (15 s)

Totalt ca. 1600 sider

ARK 3320 FELTARKEOLOGISK METODE III

Pensumliste for emnet er under utarbeidelse og vil være klar ved semesterstart.

ARK 3321 HOSPITERING

Studenter som tar mastergrad i profesjonsrettet arkeologi skal gjennomføre et hospiteringsopphold i forvaltningsverket, museumsvesenet eller ved en høyere utdanningsinstitusjon. I hospiteringsoppholdet skal studentene få opplæring i og delta aktivt i reelle arbeidsoppgaver.